

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.*

Magyarok karácsonya.

Közeledik az este, az egyetlen az esztendőben, amelyet szentnek nevezünk, mert megszenteli a szeretet és a béke, amelyet Isten fia hozott és hirdetett. Ezen a csendes téli estén lehalkul a kenyérkereső élet lármája, tülekedése, szívükben megbékülnek egymással az ellenségek és még az anyag sívár lelkű emberei is meleget éreznek a szívük körül.

Csend, béke, szeretet öleli át az emberiiséget, mert megjött a Megváltó, aki kiragadta lelki rabszolgaságából s egymáshoz és Istenhez közelebb juttató új utakra vezette. A felebaráti szeretet, alázatosság és igazságosság isteni hirdetőjének eljöttét várja e napokban boldogan az emberek apraja-nagyja. Elfojtott, titkolt suttogásokba burkolózik az emberi érzelmek legnemesebbike: egymásnak örömet szerezni; az önzést ezen az estén nem tűri magában az emberi szív.

Különös varázsa van karácsony ünnepének. Talán még a hold és a csillagok is csodálkozva pislognak le a Világegyetemben a Föld emberének juttatott testvérükre, ahonnan az esztendő többi napján az Élet zivaja, lármája, zakatolása, eltaposottak jajveszékése és győztesek tivornyáinak hangja sugárzik bele az Űrbe, megzavarva annak Istentől eredő mélységes nyugalma. A föld emberének milliói és milliói sietnek a családi tűzhelyhez, hogy részeseivé legyenek a legnagyobb boldogságnak: szeretni és szerettetni, — boldog gyermekkacajban, a karácsonyi gyertyák esillogásában, éjféle harangszóban gyönyörködni.

Jut ebből az ünnepi melegből minden rendű és rangú embernek. A nádfődeles viskót épp úgy nem kerüli el, mint a palotát.

Csak nekünk nem jut, nekünk magyaroknak! Nekünk már rég nincs boldog karácsonyunk! Mi kiteszítettak vagyunk, akiknek a karácsony meleg szeretetéből nem jut semmi, akik ezen a napon ezerszeresen érezzük egyedüllétünk, elhagyatottságunk gyötrelmeit.

Pedig az elhagyatottságot üldöztetés is tetézi. És csoda-e, ha az üldözött szívéből kipusztul a megbocsájtás és a szeretet és a szív csodálatos, titkos vezetőkei ökölbe húzzák össze az imára kulcsolt ujjakat?

Még a szeretet magasztos ünnepén is önkéntelenül korbácsot keres a kéz, hogy kiverje Isten

házából azokat a kifelé szeretetet, emberiességet mutató farizeusokat, akik a gyűlölet apostolai és a világ igazi, krisztusi békéjének vad ellenségei.

Óh, a mi keresztény lelkünk, a mi Krisztus vérében megváltott emberi érzésünk is tud szeretni, áhítozza a szeretetet és megbékülést. De lehet-e az emberiség szeretet-ünnepének részese az, akinek a földre sujtott, megrugdalt, elalélt testén orgyilkosok és rablók tivornyáznak az egész nagy emberi társadalom jeges közönye mellett? Lehet-e a szeretet jegyében karácsonyi gyertyát gyújtani szétrugdalt, kihült családi tűzhely mellett, amely mellől éppen karácsony estéjén űztek el bennünket?

Tud-e a legszentebb és legkrisztusibb anyai szív is gyermekei gyilkosainak megbocsájtani?

Szabad-e nekünk, csonkamagyaroknak a karácsonyi kalácsból csak egy falatot is elköltenünk anélkül, hogy üldözött véreinkre gondoljunk? Lehet-e nekünk ma igaz, boldog keresztényi karácsonyunk?

Sem isteni, sem emberi törvény ilyen áldozatot emberi szívtől nem kívánhat! Krisztus, maga a megtestesült szeretet is korbácsal verte ki a templomból a kufárokat s Nála mi tökéletesebbek nem lehetünk.

A mi karácsonyunk csak gyötrő fájdalom lehet akkor, amidőn a csikszeredai iskolában magyar beszéden kapott magyar kisleányok szégyentáblával a nyakukban osonnak lopva, remegve az elárvult, ezer veszedelemtől környezett családi tűzhely mellé, hogy ott szégyentől piros arccal és könnyektől égő szemmel gondoljanak szívük titkos mélységében reánk, még szabadon élő kevés magyarokra és a lelkek találkozó útján számon kérjék tőlünk a megváltást, amellyel nekik tartozunk.

Velük vagyunk, akik a szent estén is üldözött vadak módjára húzódnak meg fészükben s akik ez estén mindennél rettenetesebb súllyal érezve árvaságukat, karácsonyi imáikba is belefoglalják a magyar csendőr kakastollát és — szuronyát.

Ezeket az imákat kell nekünk, magyar csendőröknek karácsony szent estéjén is hallanunk; a legmélységesebb keresztényi szeretet ereje sem nyomhatja el szívünkben e hangokat, sem emlékezésünket el nem veheti.

Isten, ember előtt vállaljuk a felelősséget, hogy másként nem eselekedhetünk!

Lesz majd nekünk is boldog karácsonyunk, ha majd a Kárpátoknak magyar vérral öntözött hőlepte fenyőiből állítunk karácsonyfát a szent trikolór jegyében azoknak is, akik most hiányoznak közülünk, ha majd magyar csendőrök fogják reájuk köszönteni a szent estét: Béke veletek!

A marokkói kérdés.

Összeállította: dálnoki KOVÁTS GYULA vkszt.
alezredes.

(Befejező közlemény.)

Július végén Abd el Krim sikerei tetőpontján áll. Három havi harcban 66 francia őrs közül, melyek a Lukkos és a Muluja folyók közt védték a határt, 9-et fegyverrel elfoglalt, 2 a levegőbe röppült, — az egyiket a végsőkig elszánt, hősiesség maga robbantotta fel — 32-t pedig a franciák kénytelenek voltak kiüríteni. A meghódított terület különösen a Werga mentén gazdag, sűrűn lakott; az átpártolt törzsek több százezer főre tehető lakossága óvatos francia becslés szerint is legalább 40—50.000 fegyverrel — egyes német adatok szerint több, mint 100.000 fővel — gyarapítja Abd el Krim sorait. Létszámban és felszerelésben gyarapodott hadserege Wezzant, Fezt és Tazát veszélyezteti.

Erzékenyen érinti a franciákat Abd el Krim előtörése nyugaton Wezzan körül, mert elvágja őket a Lukkos folyó mentén szomszédos spanyol őrsöktől és a várostól délre a tengerpartig elterülő gazdag „el Gharb“ síkságot fenyegeti, melyen 12 éve nem volt harc. Fájt a franciáknak az is, hogy a termékeny Werga völgyet elvesztették; nehogy az ellenség azt kihasználhassa, az aratási munkákat állandóan repülőbombázással zavarták. De *legveszélyesebb* volt rájuk nézve *Abd el Krim előtörése keleten Taza felé*; ha a vasutat eléri, elvágja Marokkó legfontosabb összeköttetését Algierrel, ezáltal közvetve Franciaországgal. De ha még to-

vább tért nyer dél felé, eljut a Középső Atlasz alig megfélemezett törzseihez és ha ezek is csatlakoznak hozzá, a franciák elvesztették Marokkót. Ez a megfontolás magyarázza meg azt, hogy a francia népben, mely addig nem vette túlkomolyan a marokkói helyzetet, a júliusi események hírére pánik tör ki; a közvélemény nyomására a francia kormány végre a legerélyesebb rendszabályokat alkalmazta Abd el Krim ellen. A harc rövidesen más fordulatot vesz.

A francia ellentámadás. Előkészületek.

A marokkói francia hadsereg erősítésére eddig is sok csapat érkezett be; kizárólag színes katonák, elsősorban a Marokkóval szomszédos francia gyarmatokról, majd négerek a Senegal mentéről, Közép-Afrikából, később Madagaszkár szigetéről, sőt a távoli Hátsó-Indiából, a francia Indokinából is. Ezeket úgy, ahogy zászlóaljankint, ezredenkint beérkeztek a haarszintérre, rögtön be kellett vetni oda, ahol a legsürgősebb szükség volt rájuk. Így a számottevő erőfeszítés elaprózódott és nem hozhatott eredményt.

A színes csapatok sem váltak be egyformán.

A rifkabil ellenséggel rokon algieri és tuniszi származásúak nagyjában megfeleltek, de a többiekben, különösen a négerekben nem mindig lehetett megbízni.

Julius végétől kezdve a francia kormány teljes hadosztályokat küld a hadszíntérre, köztük a Rajna-mentén megszállott német területről a marokkói hadosztályt, sőt több zászlóalj fehér franciát is; azonkívül számottevő tüzérséget, — messze-

Miért lett baka Patek Dani.

Irta: BARÉNYI FERENC.

A régi jó békeévekben, amikor még gyöngyélet volt a katonáélet és a háborús mimikri még nem festette át egyhangú szürkére a sok tarkaszép katonaruhát, — a közfelfogás, de főként a szép nem véleménye szerint a huszáratilla volt a legtetszetősebb és legszebb viselet.

A katonasorba kerülő fiatalemberek színe-java, aki csak tehetett, a huszárokhoz jelentkezett az egy-éves önkéntesi szolgálat letöltésére. Ebben is, mint földi létünk számtalan elhatározásában, az örök Éva ítélete döntött. A besorozott fiatalemberek nagyjából nem a lovas fegyvernem iránti különös hajlam és a ló iránt öröklött vagy ösztönös szeretetük miatt jelentkeztek a lovassághoz, hanem esábitó szép szemek meghódításának vágya vitte őket a huszársághoz.

Igy volt vele Patek Dani is, amint önkéntesnek besorozták. Ő is csak tetszeni akart valamelyik ellenállhatatlan csábos szempárnak. Hódítani akart ő is, mint a többi ifjú gavallér, azért kívánczolt a cifra angyalbőrbe. Nehezen megúszott érettségije óta, mint szüntelen álomkép, folyton előtte lebegett a serteforgós, rezesdizű huszársákó, a cifraszínű atilla, a piros nadrág, a tükörfényes lakkesizma, a kosaras hosszú kard és az ezüstösen csengő-pengő sarkantyú. Amikor aztán ebbe az eszményesített szép ruhába halandó földi porhüvelyét beleálmódta, lelki szemével magát mindig huszárnak látta — de gyalog. A lóról valahogy megfeledkezett. Nem is gondolt arra, hogy a huszár lovas ember, aki lóra ül és hogy a lovon nemesak ülni, de lovagolni is kell.

Amikor bevonult katonának és teljes huszárdíszben büszkén végigsétált a főutcán, bár hosszú kardlét-botlott, mégis módfelett meg volt magával elégedve és a kirakatablakok tükrözésében nem győzött eléggé gyönyörködni deli személyében. Amint önérzetesen, ké-

nyesen lépegetett a járdán, a sarkantyúja minden lépésnél megszólalt: cin-cin-cin. Ezért a tücsökciripelésre emlékeztető zenélésért nagyon megszerette a sarkantyút. Nem sejtette még ekkor, hogy lesz idő, amikor a lovardában majd átkozni fogja ezt a szép muzsikussarkantyút, ha vele véletlenül hozzáér a ló érzékeny testéhez.

— A dicsőségért meg kell szenvedni — bölcselekedett Dani, amikor a kiképzési időszak folyamán több olyan kellemetlen dologgal megismerkedett, amiről azelőtt fogalma sem volt. A kiképzést vezető főhadnagy hajthatatlan szigora, párosulva a huszárrá idomítás számtalan keserves fázisaival, olyanok voltak, hogy ebben a megpróbáltatásokban gazdag időszakban egyáltalában nem volt gyöngyélet a szegény Dani fiatal hadfi élete.

Amikor a voltizsáló-bakon kellett fel meg leugrálni, odafent ülve csuklógyakorlatokat csinálni, leguggolni, támaszban a lábakkal ollózva fel-megleptatanni, Dani verejtékes arcát törülgetve, azt mondta a szomszédjának, hogy nem tudja, miért kell ezt a furesza ugrabugrálást gyakorolni.

— Hát azért kell a bakon megtanulni, hogy aztán a lovon is meg tudjuk csinálni — volt a felelet.

— A lovon? — kérdezte elképedve Dani. — De áll a ló, úgyebár?

— Dehogyan áll. Jár. Előbb lépésben, majd ügetésben s aztán vágásban és úgy kell rá fel-meg leugrálni.

Borzongós hideg futott végig a Dani hátán.

— Cirkuszban láttam csak ilyet. Nem vagyunk mi műlovasok, hogy e fajta artista-mutatványokat követeljenek tőlünk.

— De bizony követelnek, mert huszárok vagyunk és jobban kell tudnunk lovagolni, mint bármiféle cirkuszi kóklernek.

Dani elfogult lelkében ijesztően sötét színekben bou-takozott ki jövődó huszáréletének képe. Felzaklatott képzeletének legrémesebb elképzelését is meghaladta a valóság, amikor a lóval először közelebbi viszonyba került.

hordó útegeket is — sok repülőgépet, főleg bombázó gépeket és könnyű, gyors harcokosikat, melyektől a francia hadvezetőség különösen nagy hatást várt.

A legelőször beérkezett hadosztályokat még nem lehetett egységesen bevetni, mert nem lehetett bevárni, míg az utolsó szállítmány is beérkezik.

Az első szállítmányokkal folyton újból keletkező réseket kellett betömni, így pl. a marokkói hadosztály első ezrede augusztus első napjaiban éppen idejében száll partra egyik nyugati kikötőben, hogy azonnali ellentámadással visszadobja a hegyek közé a felkelőket, akiknek Wezzan körül sikerült a gyér francia vonalon nyugat felé átörni és a partvidék francia telepeseit öldösték és fosztogatták, veszélyes közelségben az Atlanti-part kikötőihez. Későbbi szállítmányokat pedig be kellett vetni a több hónapos nehéz harcban kimerült mozgó csoportok felváltására. De a Liautey tábornagy helyére lépő új francia főparancsnok rövidesen véget vet az erők szétforgácsolásának. Az újonnan beérkező csapatok zöméből több hadosztálynyi tartalékot alkot; tartalékát nagyobb csoportokban összefogva készíti elő a döntő támadásra.

Időközben a nyilvánosság is megtudja, hogy a francia kormány még ez év folyamán végleg le akar számolni Abd el Krim-mel, bár közben folyton hangoztatja, hogy hajlandó békét kötni.

Több hetes tárgyalásokban sikerül fegyvertársul megnyerni a spanyolokat, akik az előző évek keserves tapasztalatai dacára rászánják magukat egy újabb támadásra Abd el Krim ellen, abban

bizakodva, hogy a franciákkal együtt most jobb a kilátásuk, mint mikor még egyedül álltak Abd el Krim-mel szemben. A fegyver-barátság első jele, hogy az egyesült francia-spanyol haditengerészet megakadályozza, hogy Abd el Krim-hez a tengeren át hadianyagot csempésszenek. Majd közös támadási tervet dolgoznak ki, melyet szoros összeműködésben akarnak végrehajtani. A terv lényege: nyugaton Abd el Krim erejét lekötni, míg keleten több irányból vezetett támadással döntő csapást mérnek rá.

A döntő támadás előfeltétele, hogy a mellék-színtereken a helyzetet részleteredményekkel tisztázzák, nehogy Abd el Krim váratlan tevékenysége a szép tervet felborítsa.

Előkészítő harcok.

Céljuk az ellenséges nyomáson enyhíteni, mely különösen keleten Tazát és nyugaton Wezzánt, de a közepén a Werga középső folyása felől Fezt is fenyegeti.

Előszörban nyugaton Wezzan körül lángol fel erősebben a harc; egy erősebb francia csoport augusztus elején előretör északkelet felé és a Lukkos folyó mentén megint helyreállítja a kapcsolatot a folyótól északra álló spanyolokkal.

Itt azóta a két szövetséges csapatai szoros együttműködésben dolgoznak.

Időközben a nyári forróság enyhült, nagyobb csoportok hadművelete is lehetséges. Ezt a franciák Taza körül használják ki. Augusztus második felében Tazától északra 1 francia hadtest és 1 vegyesdandár indul 4 oszlopban támadásra az elpartolt Tsul törzs területén.

— Istenem! Istenem! Allítsák meg! Allítsák meg! — kiáltozott a megrémült Dani, de félénk segítségkiáltása egész más hatást váltott ki a körülállókban. A tábornok a hasát fogta, úgy kacagott és vele nevetett az egész lovarda. Önkénytelen műlovasmutatványával azonban csak pár rövid pillanatig mulattatta a tábornokot és kíséretét, a legközelebbi fordulónál minden különösebb baj nélkül leheppt a földre. A megvadt szürkét lefogták s a még mindig kacagó tábornok a legderültebb hangulatban távozott. A szemle így végeredményében jól sikerült.

A következő napokban a csúfuljárt Dani dicséretreméltó elszánással igyekezett magában a ló iránt mindjobban növekvő iszonyát legyűrni és alaposan nekifeküdt a lovaglásnak. Nem is történt vele jóideig különösebb esemény, a szó szerinti értelemben is, mert pár hete már nem esett le a lóról. Daniban megint fellobbant a régi bizakodás és most már szilárdabban remélte, hogy mégis jó huszár lesz belőle.

Ahogy az időjárás kedvezőre fordult, kilovagoltak teljes felszereléssel a szabadba. Jól esett a szabad levegőn való lovaglás és amíg sorban lovagoltak, jól is ment minden. A gyakorlótéren megálltak és a főhadnagy egyenként kiszolgáltatta őket a sorból, megadva kinek-kinek az irányt, hogy merre lovagoljon s hol forduljon vissza.

Dani egész simán ki tudta vinni a szürkét a sorból és a vágta való beugratás is olyan jól sikerült, hogy Dani egész boldog volt. De öröme korainak bizonyult, mert a célnál a csökönös szürke nem akart megfordulni. Hiába próbált meg Dani mindent, a szürke fogára vette a zablát és vágatott tovább a város felé. Minél jobban igyekezett Dani kantárral és combokkal a megfutott szürkét visszaterelni és minél inkább közeledtek a városhoz, annál jobban melegedett belé a bolond szürke a féktelen vágatásba.

Az utca kövezete szikrát hányt a törtető szürke patkója alatt és a sarki rendőr hivatalos kíváncsisággal kérdezte a teljes felszerelésben nyargaló Danit:

— Vitéz úr, mi történt? Valami baj van talán!

oigálás ellenére, a szürke kitör a sorból és egyenest nekivágtat — a tábornoknak. Aztán hirtelen megállt s oly váratlanul, hogy Dani a ló feje fölött lepottyanva, ép a tábornok elé leült a földre.

— No, hát mit akar? — szólt rá a tábornok, aki alig bírta a nevetést elfojtani. Dani szégyenkezve hamar felugrott a lóra és az örmester segítségével nagynehezen visszavezette a sorba, ahol megszegyenülten ügetett a többiek után.

A bogaras szürke azonban sehogy sem tudott bele-nyugodni a tucatsorba, hogy most megint körbejárjon a többiekkel, amikor ott állhatna a legfőbb úr előtt a vezéri dombon. Amint Dani egyszer lazábban tartotta a kantárt, a ravasz szürke ismét kitört a sorból és szétterpesztett lábakkal megállt a tábornok előtt. Ezúttal szerencsésebben sikerült ez a művelet, mert Dani legalább a lovon maradt, bár nagy szégyenkezésében nem bánta volna, ha akár lovastól elsülyedt volna.

— Már megint itt van? — fogadta a tábornok Danit, aki kézzel-lábbal igyekezett a nagyravágyó szürkét az őt meg nem illető előkelő helyről a sorba visszakormányozni. De a szürke csökönös volt, akárhogy is erőlködött Dani, nem tudta helyéből kimozdítani.

— Mi lesz már! Vigye vissza azt a dögöt a sorba! — szólt rá keményen a tábornok és a főhadnagy, hogy a kínos helyzetnek hamarabb véget vessen, észrevétlenül jól húzott az ostorral a ló hasa alá.

Erre a szíves figyelmeztetésre a hajbókos szürke végleg meghabarodott és oly heves vágta ugrott, hogy Dani kilendült a nyeregből. De nem esett le, hanem mint a cirkuszi műlovas állt a nyeregben és a kantárszárakat magasra tartva, úgy vágatott körbe a megbokrosodott szürkén. Ha szántszándékkal akarta volna ezt megcsinálni, aligha sikerült volna. Úgy hatott most Dani, mint valami óriássá nőtt Kentaur, amint eszeveszett vágatással robogott végig a lovarda egész hosszában. Talán csak annyiban különbözött az említett lovaszörnyetegtől, hogy a szemében és az arcában nem a szilaj vadság, hanem a szelid rémület kifejezése ült.

A néhány napos, hatalmas támadás eredménye, hogy a Tsul törzs újból behódol.

A franciák remélik, hogy a szomszédos Branész törzs is megrendült és behódol, de reményük nem teljesedik.

A törzs területét elfoglalják ugyan, de a törzs zöme kitér észak felé. Mindenesetre fontos eredmény ez is, mert északon Kifane körül lényegesen enyhül az ellenség nyomása.

Szeptember elején a Werga középső folyása mentén is javították a franciák helyzetüket.

Itt Abd el Krim csapatai meglehetősen szélességben átlépték a folyót és a folyótól délre lévő magaslatokon hídfőszzerű állásban védekeztek.

A franciák a hídfő nyugati szakaszából visszadobták a felkelőket és követték őket a Wergán át, de a folyó északi partján a Bibáne körüli magaslatokon újból szívós ellenállásra találtak, melyet súlyos veszteségek dacára sem bírtak megtörni. Hasonlóan eredménytelenek voltak támadásaik a hídfő keleti szakasza ellen, melynek kulcsponyját a jelentésekben sokat emlegetett Messaud magaslat képezi.

Az eddigi harcok eredménye, hogy Fez fenyegetése némileg enyhült ugyan, de a helyzet itt még annyira bizonytalan, hogy tisztázásra szorúl, mielőtt a francia hadvezetőség megkezdheti a keleten tervezett döntő hadműveleteket Abd el Krim ellen.

Szeptember első felében a Werga szakaszán újabb, hatalmasabb francia támadás indul meg. Ökölva az eddigi harcokon, a támadók keleten a folyó déli partján a Messaud magaslatot, és nyugaton az északi parton a Bibáne fensíkot csak araban kötik le, míg a főtámadást egy-egy erős cso-

— Baj van, nagy baj — felelte csak úgy magának a továbbrobogó Dani, aki rájött, hogy a huncút szürke hazaviszi a laktanyába. Most már csak arra vigyázott Dani, hogy a nyeregben maradjon.

A laktanya kapujában szétugrasztotta az őrséget, ahogy a laktanya udvarára berontott. Itt újabb rémület rogtta el, amint észrevette, hogy a szürke egyenesen az istálló ajtajának tart. Ha idejében nem tudja megállítani, úgy befut vele a nyitott ajtón és ő szétzúzza reménydús fejét az istálló falán. Felgerjedt életösztőnének minden erejével nagyot rántott a zablán és a lábaival is megzorította a gaz szürkét, hogy megállásra bírja. De kísérlete oly rosszul sikerült, hogy nagy izgatottságában a sarkantyúját mélyen belevágta a ló temporába.

Minden hatás visszahatást szül. — De hogy ez a visszahatas olyan szornyüseség lesz, arra nem gondolt Dani, sem arra, hogy ez őt életbevágo elhatározásra fogja készíteni. Az amugy is feltuzelt szürke, amint a sarkantyú a husála vagott, először relagaskodott, azután a két első lábára arva, a hátulsó lábával ki-rugva, Danit boszen levetette. Magas ívben repült, keze-lába szétterpesztve, s mint a léka, nagyot locs-csanva elterült — a trágyadombon.

Altalanos kacagás halsogása verte fel a laktanya esendjét. Nevetett az őrség, a naposok, a nyergesek, a csizmadiák, sőt még a kövér kantinosné is úgy kacagott, hogy csak úgy rengett a hájas teste. Az elre-kesztett kis udvaron nevelődő esikócskák szögletes bakkecske-ugrásokkal ficánkolva vihogtak. A parancsnok fokszi kutyája láthatólag nagyon élvezte az esetet, rózsaszínű nyelvecskéjét ki-költögette és vidáman bokázott kecses lábain.

A maszatos Dani feltápáskodva, látta, hogy ő rajta mulat az egész laktanya. A nevető nézőközönség elől gyorsan elbújt. Érezte, hogy helyzete itt most már lehetetlenné vált, belátta, hogy nem huszárnak termett és hamar átnyergelt. Másnap rögtön kérte áthelyezését a gyalogsághoz. — Így lett baka Patek Dani.

porttal, ettől a természettől erős és szívósan védett szakasztól keletre és nyugatra vezetik észak felé, bízva abban, hogy ha a támadó csoportoknak a két szárnyon sikerül a Werga mellékágai mentén észak felé előretörni, a közbenső erős szakasz magától elesik.

Mindkét támadó csoport 3—3 dandároszlopból állt, úgy hogy két hadtestre becsülhető a támadásra felhasznált francia erők mennyisége. A támadás szeptember 11-én indult meg és nagyjában elérte célját.

A nyugati csoport keleti szárnya több napos nehéz harc árán elfoglalta a Bibáne körüli magaslatokat és a múlt évi francia őrsvonalakban védelemre berendezkedett. Az itteni törzsek zöme újból behódolt. A keleti támadó csoport keleti szárnya ellenben a Werga felső folyása és a Lebene között lévő hegyvidéken a „Szenhadsa“ törzs szívós ellenállásán megakadt. Ennek kellemetlen következménye, hogy a felkelők az említett Messaud magaslaton még hetekig tartják magukat a Werga déli partján, a szakasz többi részén a franciák nagyjában elérték régi őrsvonalukat. Az ott lakó törzsek részben meghódoltak, de számottevő részeik elmenekültek a Rif hegységbe.

A francia-spanyol erők főtámadása 1925. őszén.

Szeptember második felében végre megindulhatott a hadszíntér keleti részén a francia-spanyol főerők támadása, melytől azt remélték, hogy még ebben az évben meghozza a döntést.

Az eddigi harcok drága időt raboltak el; ha kitüzött céljukat nagyjában el is érték, ez katonailag nem hozott nagyobb eredményt, mint a múlt évben, már a francia birtokban lévő területek visszafoglalását. A harcokat a franciák ellen legtöbbszörre a francia uralom ellen fellázadt törzsek vívták, így az eddigi harcokból Abd el Krim hadereje érintetlenül került ki. Politikailag se volt teljes a siker. A törzsek legnagyobb része inkább elhagyta lakóhelyeit, mintsem, hogy visszatérjen francia uralom alá. Abd el Krim befolyása sem gyengült a hozzácsatlakozott törzsekre.

A főtámadás a harcot a szorosabban vett Rif területre, Abd el Krim saját törzseinek lakóhelyére akarta előrevinni; arra a területre, melynek lakosai 2000 éven át a hódító rómainól kezdve, a sikertelen spanyol betörésig 1921 nyarán, mindenkivel szemben megbírták ovmi függetlenségüket. Előnyösnek látszott, hogy a tekintetbe jövő területet északról, keletről és délről át lehetett karolni és pedig észak felől a Földközi tenger partjairól, keletről spanyol területről a Kert folyó mentén és a Muluja-menti francia területről, délről pedig Taza-Kifane területéről.

A tekintetbe jövő terület hadműveletekre alkalmas; a francia-spanyol határt képező Rifgerine itt már alacsonyabb, enyhébb hegyvonalakra bomlik fel, keleten a Kert és a Muluja között sok széles völgygel, melyek lovaszörmök alkalmazását is lehetővé teszik.

Az egyetértésben kidolgozott terv szerint a francia főerő délről, Kifane felől támad és északra a Földközi tenger felé előretörve, csatlakozik a Kert folyó mentén nyugat felé támadó spanyol fő-

erőkkel. A két csoport között erős lovasság tart kapcsolatot. A spanyolok ezenkívül még vállalták, hogy Berenguer tábornoknak még 1923-ban kidolgozott terve szerint az Alhucemas öbölben egy erősebb csoportot partra tesznek és észak felől is betörnek a Rif területre. A tengerpart mentén nyugat felé előretörő mellékes csoportoknak lett volna a feladata, a keletről és északról támadó spanyol csoportok egyesülését elősegíteni a Rif terület szívében, Ajdir környékén.

A főtámadást a spanyolok kezdik; az Alhucemas öböl nyugaton határoló Morro félszigeten szeptember elején 5000—6000 főnyi csoportot tettek partra az egyesült spanyol-francia flotta támogatásával. A támadó csoport nehéz helyzetbe került, hetekig a félsziget kopár, sziklás hegyein csak néhány száz méterre tudott előretörni a parttól. A hajórajtól kapta minden szükségletét, eleinte még az ivóvizet is, ami huzamosabb viharos időjárásnál nagyon nehézkesen, sok fennakadással működött. Már úgy látszott, hogy a támadás teljesen befagyott; Abd el Krim ugyanis nyugaton váratlan támadással előretört Tetuan faláig, ezáltal kényszerítette a spanyolokat, hogy a keleti támadásra szánt tartalékok nagy részét Tetuan védelmére bevessék. Szeptember végén a partra szállt spanyol csoport erősítéseket kapott Tetuanból; ezeket bevetve, többnapos nehéz harc árán sikerült néhány magaslatot elfoglalniok, ahol már ivóvizet is találtak, majd október közepéig eljutottak Adjir első házáig. Adjirnak ezt az állítólagos elfoglalását a spanyol népnek, mint fényes győzelmet állították be. Pedig eltekintve attól, hogy Abd el Krim valaha itt lakott, a néhány szétszórt házból álló helységnek semmi fontossága sincsen. A spanyolok néhány kilométerre a tengertől, de még a hadihajók ágyúinak lőtávján belül beásták magukat; azóta hasonló, vagy még nehezebb állásharcot folytatnak, mint mi a világháború legnehezebb időszakában a Karszton.

Időközben a többi támadó csoport is nekilendült. A franciák bevezetésül szeptember 24—25-én elfoglalták a Kifane körüli magaslatokat, majd innen szeptember 30-án megkezdték a főtámadást 3 erős oszloppal észak felé. Aránylag gyenge ellenállásra találtak és így 2 nap alatt elérték a vízválasztó hegygerincet, ahonnan már csak lefelé kellett volna haladniok a Földközi tenger partjai felé, hogy egyesüljenek a Kert völgyében kelet felé előretörő spanyolokkal. A két csoport között több francia lovasdandár tört előre; ez a csoport október első napjaiban felvette az érintkezést a Kert völgyéből előnyomuló spanyolokkal, majd rajtaütés-szerű támadással, 30 km.-re megközelíti az Ajdirnál küzdő spanyol csoportot, de ott megakadt. Ez a francia-spanyol siker tetőpontja. Megkezdődnek az őszi esőzések; a további hadművelet lehetetlen, a csapatok az elért vonalban beássák magukat. A nagyon előretört francia lovascsoport ott nem tartja magát; 15—20 km.-re visszaveszik az általános francia-spanyol vonalba.

Jelenlegi helyzet.

A döntőnek szánt támadás nem érte el a kitűzött célt. Túl későn indult, mert a bevezető harcok sokáig elhúzódtak, így az esős időszak beálltaig rövid volt az idő. Mindazonáltal sikerült a franciák-

nak keleten és nyugaton szoros kapcsolatba lépni a spanyolokkal, a középben pedig a Werga mentén erős védőfalat felépíteni. Tekintettel arra, hogy északon a Földközi tenger partjait az egyesült francia-spanyol hajóraj tartja lezárva, Abd el Krim minden oldalról körül van zárva.

Kétségtelenül nagy eredmény, de nem döntő. Egy amerikai újságíró nézete szerint, aki idén ősszel két hónapot töltött a Rif területen éppen a francia-spanyol főtámadás idejében, Abd el Krim helyzete még annyira jó, hogy még egy évig kibír minden támadást. Törzscsapatái az eddigi harcokban alig szenvedtek, mert Abd el Krim az utolsó hetekben csak a fenyegetően előretört francia lovas csapatokkal szemben tanúsított szívós ellenállást, tudva azt, hogy az esőzés rövidesen mindenütt megállítja az ellenség előnyomulását. A lőszerkészlet nem nagy, de takarékos beosztással még sokáig tarthat. Élelemben hiány van, de a Rif lakosság annyira igénytelen, hogy naponta két kenyérrel beéri.

A jelenlegi helyzet a következő: a francia elmentámadás nagyjában visszafoglalta az idei év tavaszán elvesztett terület, kivéve a Werga északi partján lévő Bibane magaslatot, melynek egy része még Abd el Krim kezében van. A francia csapatok ez új őrsvonalban védelemre berendezkedtek, de most már szakítottak az eddigi kis őrsök rendszerével. Állásaikat, úgy, mint a világháború állásharcában szokásos volt, hadosztályszakaszokba osztották. A szakaszokon belül az állásokat teljes zászlóaljakkal szállták meg, melyek kellő tartalék fölött rendelkeznek, hogy kisebb támadásokat önjerejükkel visszaverhessenek. Azonkívül a hadosztályszakaszban is marad számottevő mozgó tartalék, amely állja a harcot, míg a főparancsnok rendelkezésére visszatartott hadosztályok beérkezhetnek.

A francia megszálló sereget még mintegy 110.000 főre becsülik. A főtámadás idején legalább 200.000 főnyi hadseregéből időközben a fehér csapatokat visszaszállították Franciaországba, számottevő színes csapatokat pedig Szíriába a Damaszkusz körül kitört druz felkelés leverésére.

Időközben a Rif hegységben beállt a tél kemény faggyal és erős havazással. A francia lapok panaszkodnak, hogy az első vonalbeli megszálló csapatok rosszul vannak védve az időjárás ellen — ami különösen a forró éghajlathoz szokott színes franciáknak nagyon árthat — és hogy a rossz közlekedési hálózat miatt az ellátás is gyenge. A csapatok hangulatára is hátrányos, hogy nem sikerült Abd el Krimet még idén legyőzni. A spanyol vonalak keleten és nyugaton nagyjában ott húzódnak, ahová Primo de Rivera csapatait tavaly ősszel visszavette. Tetuant a Rif messzehordó tüzérség majdnem állandóan lövi. Az Ajdir elfoglalására partra szállt spanyol erők is nagyon kedvezőtlen helyzetben vannak; nem sikerült a keletről Melilla felől támadó spanyol főerőkkel az érintkezést felvenniök, így a parttól néhány kilométerre kiépített állásaikban csak a hajóraj támogatására számíthatnak.

Erre pedig a tél folyamán gyakran szükségük lesz. Az említett amerikai újságíró szerint a Rif-hegység északi lejtjén télen is lehet harcolni és ő

valószínűnek tartja, hogy Abd el Krim folytatni fogja támadásait és pedig úgy Adzir-nál, hogy az ott partra szállt spanyolokat újra a hajókra kényszerítse, mint Tetuan ellen. De szerinte a francia megszálló csapatokat is gyakran fogja váratlan rajtaütésekkel téli álmaikból felzavarni.

Béketárgyalások.

Időközben folynak a *béketárgyalások*. Mind a három hadviselő hajlandó volna a békekötésre, de egyik se akar konkrét javaslatot tenni, nehogy úgy tűnjön fel, mintha rászorulna a békére; mert ébren kell tartani a népben a harci kedvet, hátha jövő tavasszal szükség lehet még rá.

A spanyolok úgy látszik, alaposan ráuntak a marokkói kalandra, melyet már tavaly ilyenkor be akartak fejezni. Idei támadásuk hozott egy kis eredményt Ajdir körül, melyet a népnek sikerült nagy győzelemnek beállítani. Így a spanyolok kaphatók bármilyen békeszerződésre, amelybe sikerül egy kis eredményt belemagyarázni.

A franciák is beletörődnének abba, hogy Abd el Krimet egyelőre nem sikerült legyőzni. Hajlandók volnának őt meghagyni eddigi területei birtokában; de ellenértékül azt kívánják tőle, hogy ismerje el a teljesen francia befolyás alatt álló marokkói szultánt urának és engedje meg, hogy a kikötőkben a vámokat a szultán hivatalnokai szedjék és hogy a területek gazdasági kihasználásában a francia érdekeltek is egyenlő jogon részesüljenek a többi európai nemzetekkel.

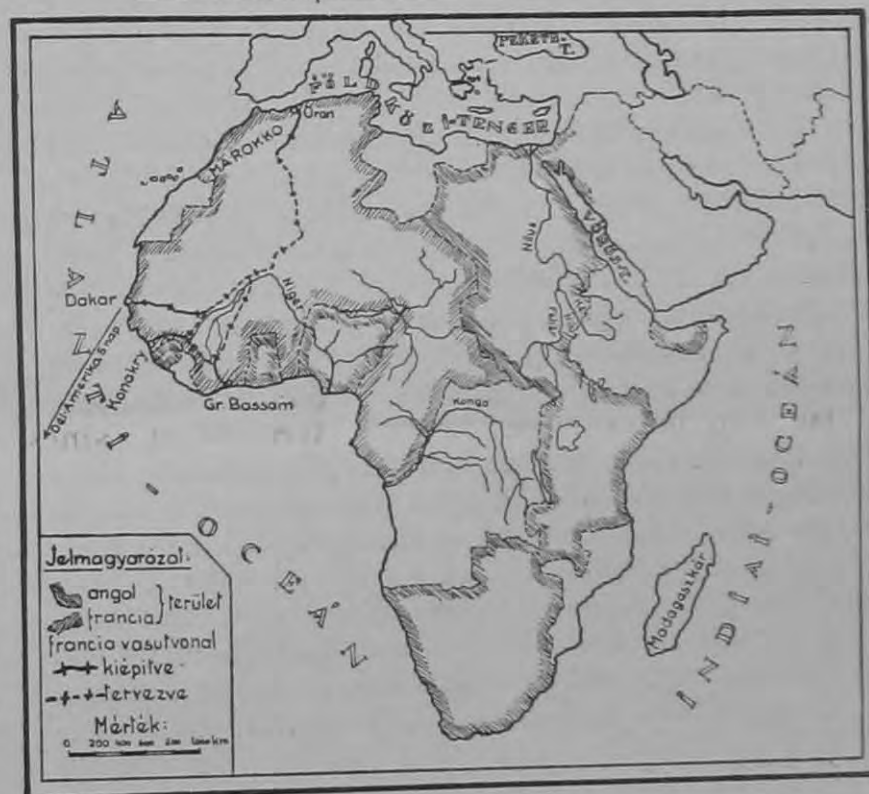
Abd el Krim hajlandó volna elismerni a marokkói szultánt, mint egyházfőt, de se neki, se a mögötte álló franciáknak nem akar se politikai, se gazdasági téren semmi befolyást sem engedni az uralma alatt álló területre, melyet sikerült megvédenie 300.000 főnyi francia-spanyol hadsereg ellen. Ha nem sikerül békét kötni, a tavasszal előreláthatólag meginduló harcra készen áll; egyébként abban bízik, hogy az európai hatalmakat, főleg a franciákat az egész földön feszült politikai helyzetben könnyen keletkező bonyodalmak leköthetik, mitől lényeges könnyebbülést vár. Erre, úgy látszik, példa a Szíriában fellángolt druz felkelés.

Az ellentétek nem nagyok, a béke létrejöhet. Hogy tartós lesz-e, az más lapra tartozik. Kétségtelen, hogy Franciaország érdekeit mélyen sértené, ha a Rif terület, bármily csekély legyen is, — talán fél akkora, mint Csonkamagyarország — független marad. A terület maga bányakincsekben rendkívül gazdag, de ezért kárpótlást talál a francia a már meghódított Marokkó területén. Itt Franciaország néhány év alatt imponáló munkát végzett: Liautey tábornagy kormányzása alatt 1911-től 1925-ig a francia Marokkó külkereskedelme 180 millió aranyfrankról több mint egymilliárdra emelkedett, műúthálózata 30 km.-ről 4200 km.-re, keskenyvágányú vasúthálózata 240 km.-ről 1300 km.-re; azonkívül 450 km. rendes nyomtávú vasútvonal épült. Casablanka kikötő is kiépült 300 millió aranyfrank költséggel.

De Franciaországot csak másodsorban vezeték gazdasági érdekek Marokkóba, mint egyáltalán többi gyarmatai megszerzésénél is. Más állam a gyarmatokban akarja elhelyezni emberfeleslegét;

Franciaország színesekkel akarja pótolni fogyó lakosságát. Erre a kérdésre élesen rávilágít egy francia tábornoknak egy francia folyóiratban megjelent cikke. A francia nép évszázadok óta hivatottnak érzi magát arra, hogy Európát vezesse, de mikor XIV. Lajos király alatt több, mint 200 éve ezt a szerepet játszotta, lakossága még Európa lakosságának egyharmadát tette ki; még a nagy Napolon korában, ezelőtt 100 évvel is, Európa lakosságának negyede francia. Az 1870/71-es háború idején már kb. 40 millió francia 40 millió némettel áll szemben, 1914-ben a világháború kitörésekor 40 millió a francia és 65 millió a német. A francia győzelem ezen nem változtatott; Franciaországnak ma kb. 40 millió lakosa van, — tehát ugyanannyi, mint Olaszországnak és jóval kevesebb, mint Angliának — a megeseonkított Németországnak pedig az előbb-utóbb hozzácsatlakozó Németausztria nélkül is legalább 60 millió.

A saharai francia vasútvonal tervezete.

Rossz kilátás az eljövendő háborúra Németország ellen. A francia lakosság alig gyarapszik, mert már évtizedek óta alig nagyobb a születések száma, mint a halálozásoké; Németország lakossága ellenben évente legalább 700—800 ezer újszülöttel gyarapszik. Ha ez így megy tovább, 1935-ben háromszor annyi német lesz, mint francia.

A német túlsúly ellen keres a francia nép gyarmatai 60 milliónyi lakosságában pótlást. Folyton hangoztatja, hogy a francia nemzet nem 40 millióból, hanem 100 millióból áll. De elsőrangú érdeke, hogy ezt a 60 millió „színes franciát” tényleg beállíthassa jövő háborúja céljaira. Erre első sorban tekintetbe jön az afrikai gyarmatok majdnem 40 millió lakossága, ebből 13 millió Észak-Afrikában és 12 millió a Szaharától délre fekvő gyarmatokon. (Szenegál, Niger mente, francia Szudán, francia Kongó stb.)

Itt csak két kérdésre akarok rámutatni, melyet a francia államhatalomnak meg kell oldania, ha tényleg ki akarja használni jövő háborújában gyarmatai lakosságát: *szabadon kell tartani a hajó-*

ulat a Földközi tengeren Észak-Afrika és Dél-Franciaország között és nagy teljesítőképességű közlekedési vonalat, vasutat is kell építenie a Szahara sivatagon át.

A Földközi tengeren Franciaország helyzete nem könnyű; ellentétbe kerül Angliával, melynek elsőrangú érdeke, hogy legrövidebb hajóútját India felé szabadon tartsa, mely a gibraltári szoroson át vezet az Egyiptomban levő szuezi csatorna felé. De újabban az olasz politika is nagyon keresi a barátságot a spanyolokkal; ha ezek szövethetnek, nem azért teszik, hogy Franciaország mellé álljanak.

A szaharai vasútvonal kérdése még tágabb látókört nyit meg előttünk. Régóta keres a francia gyarmatok vezetősége olyan eszközt, mellyel fenntarthatja az összeköttetést a Szaharától északra és délre fekvő gyarmatai között. Ezt a modern technika néhány éve megadta neki, miután repülőgéppel több kísérlet nem sikerült, 1922 karácsonyán egy gummiövön járó gépkocsikból álló oszlopnak sikerült két hét alatt áthaladni a sivatag útjain, melyeket számtalan elpusztult karaván fehérlő esontjai jeleznek. 1924-ben ilyen gummiöves „Citroen“ kocsinak és az újrendszerű 6 kerekes „Renault“-autóknak már csak 5 nap kellett a Szahara átkelésére. Az újabb és újabb vállalkozások kényelmesebb és kényelmesebb utakat fedeztek fel. 1925 tavaszán már társaskirándulásra toborozták a nemzetközi kéjutazók társaságát a Szaharán át; ez a marokkói háború miatt egyelőre elmaradt. De kétségtelenül megállapítottak, hogy a szaharai vasútepités műszakilag aránylag könnyen keresztülvihető. De a tekintetbe jövő sávot előbb állandó katonai megszállással kellene a kőbor, harcias szaharai törzsek ellen biztosítani. Hogy az óriási költségeket, a mostan is pénzügyi nehézségekkel küzdő francia államháztartásnak mikor sikerül előteremteni, az nyílt kérdés. Ha az említett vasútvonal megvalósul, a vázolt katonapolitikai célt csak mellesleg szolgálná. Főjelentősége gazdasági téren keresendő: a leggyorsabb összeköttetés lenne Európa és Nyugatafrika kikötői között, honnan csak néhány napi hajóút Délamerika gazdag, de gyérlakosságú államaihoz. (Brazília, Argentína stb.) Itt pedig a következő évtizedeken hasonló gyors felendülés várható, mint amelyet az utolsó évtizedekben Északamerikában volt alkalmunk megcsodálni.

Ennek a viláfgalergi közlekedési vonalnak közelebb Franciaország nem tűrhet meg bennszülött, független államot; különösen olyan fenyegetőt, mint Abd el Krim birodalma lenne. Ha tehát létrejön is a francia és riflakó között a béke, az csak rövid tartamú fegyverszünet lesz. Arra mutat, hogy Franciaország jelenlegi súlyos pénzügyi és politikai helyzetében sokallja az áldozatokat.

Igy, míg Abd el Krim önálló marad, Marokkóban újabb és újabb harcokat várhatunk. Nem lesznek-e ezek a harcok a csírái egy nagy világégésnek, melyben a mohamedán világ összefog, hogy lerázza a hódító európaiak igáját?

Ki éltét magasabb célnak szenteli, ne várja, hogy önmaga fogja éldelni gyümölcsét: sok idő kell, míg a mag, melyet az emberiség mezején elhintünk, gyümölcsöket hozhat.

Eötvös.

A Szelestey-féle csendőrségi évkönyvek.

Közlő: Dr. PRESZLY LÓRÁNT őrnagy.

(Befejező közlemény.)

Az évkönyvek 1885. évi második évfolyama, — épen úgy, mint az 1886. és 1887. évié — beosztás és külső alak szempontjából egyező az első évfolyamával. A „Dicsőség csarnoka“ című fejezetből megörökítést érdemel, hogy Ő Felsége 1884. évi március hó 13-án kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar királyi csendőrség szervezése és felállítása körül szerzett érdemek elismerésül Schatz Lajos csendőrezredesnek, a m. kir. honvédelmi minisztérium IV-ik (csendőrségi) ügyosztály főnökének a Ferenc József-rend középkeresztjét, Stesser György 1-ső osztályú csendőrszázadosnak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét és Entress Kornél 1-ső osztályú százados-számvivőnek a koronás aranyéremkeresztet a legkegyelmesebben adományozta és egyben megengedte, hogy ugyanezen alkalomból Török Ferenc csendőrezredes, Tisóczky László csendőralezredes, Neugeboren Gusztáv, Beauforti báró du Mont-Várhegyi Lajos és Sönser Nándor őrnagyoknak, Újhegyi Béla 1-ső osztályú és Kovács Béla 2-od osztályú századosnak legfelsőbb dicsérő elismerése nyilvánítottassék. Ebből láthatjuk, hogy kik állottak alkotó tevékenységükkel a csendőrség bölcsője mellett.

A „Szakközlemények“ fejezet a jelentékenyebb szabványos parancsok gyűjteményének rövid — tartalom szerinti — ismertetését tartalmazza, melyet Zakariás János csendőrfőhadnagy¹ állított össze, aki azon időben az I. sz. csendőrpáncsnokság segédtisztje volt.

Ezek a szabványos vagy oktatólagos parancsok különleges csendőrtérmekek. Más intézményeknél talán nem is szerepelnek. Hogy nálunk helyesen azzal felelt meg, hogy a szervezés, szolgálattétel, felszerelés, élelem, ruházat, elhelyezés, nyugdíj stb.-re vonatkozólag a magas kormány által kiadott utasítások csak általános irányadó elveket tartalmaznak, s nem terjednek, de nem is terjedhetnek ki mindazon részletekre és mellékördülményekre, melyek az igen terjedelmes ügykezelés közben fölmerülhetnek. Az általános utasítások keretén belül — ezek szelleméhez alkalmazkodó — *pótszabályok* tehát a szabványos parancsok, melyek azonban csakis oly esetekben adtak ki s fölmerült oly kérdések eldöntésére, amelyek alárendelt, mellékes természetüknél fogva az érvényben levő általános utasításokban megemlítve ugyan nincsenek, hanem a (kerületi) parancsnok hatáskörén belül s hasonló esetekben jövőre nézve mihez tartásul és az egyöntetűség biztosítására szolgálnak.

A gyűjteményben ismertetett szabványos parancsok a következőkben csoportosítottak: egyéni (személyi) ügyek (13 parancskivonat), szolgálat (57 parancskivonat), belszolgálat, órsszemle (9 parancskivonat), oktatás, kiképzés, napirend, foglalkozás (12 parancskivonat), fegyelem és magaviselet (14 parancskivonat), egészségügy (12 pa-

¹ Később a Császár nevet vette fel s mint parancsnok-helyettes alezredes — tényleges szolgálata alatt — halt meg Kassán.

Ródlizók a budai hegyekben.

parancskivonat), elhelyezés, laktanyarend (10 parancskivonat), illetvek, díjak, pénztárak (24 parancskivonat), ruházat, öltözködés (17 parancskivonat), fegyverzet, szerelék, lőszer (9 parancskivonat), közigazdálkodás, étkezés (4 parancskivonat), irodavezetés (58 parancskivonat). Összesen 249 szabványos parancs lett (betűsoros tárgymutatóval a végén) a gyűjteményben kivonatilag közölve száztizenhat oldalon. Ezeknek csak az átolvása is külön tanulmányt jelent. Vannak a parancsok között 1864. évből a császári királyi csendőrség idejéből valók, melyek érvénybentartása még 1885. évben is időszzerű volt. Nagyon sok olyan szabványos parancs is található a gyűjteményben, melyek ma is érvényben levő rendelkezéseket tartalmaznak. Sok helyet foglalna ezek ismertetése, csak kiragadhatjuk pl. a gyűjteményből az 1873. év szeptember 16-án kelt 78/Kt. számút, mely a ma is meglevő kalaptokot rendszeresítette.

A következő közleményt Ujhegyi Béla csendőrszázados² írta. Címe: „A csendőrség eredete és a m. kir. csendőrség létrejövételének rövid története“.

A következő közlemény címe: „A csendőrségi tömegrendszer, hivatalos adatok és a vonatkozó utasítás (t. i. Tömegelszámolási Utasítás) alapján összeállítva“.

Úgy az előbbi, mint az utóbbi közlemény rendkívül érdekes és tanulságos.

A Szépirodalom fejezetben Szelestey Károlynak „A hamis bosszuló“ című s a csendőréletről vett tárgyú elbeszélése, egy rövid kis francia csendőrhelyi „A hó alatt“ címmel, ugyancsak Szelesteytől „Savanyó Józsi elfogása“ címen a dunántúli vármegyék legnagyobb rémének ártalmatlanná tétele ismertetik, végül már az 1884. évi

évkönyvben „Egy csendőr naplójából“ címen közölt tanulságos nyomozások ismertetése.

Végül talán nem lesz érdektelen a Zárszóban foglalt szerzői álláspontot megemlítenem. A bajtársak közül többen adtak ama nézetnek kifejezést, hogy az Évkönyvet célszerű lenne zsebnaptárrá átváltoztatni. Szelestey százados élénken tiltakozik ezen gondolat ellen, írván: felesleges, mert akinek zsebnaptár kell, ilyent a „Katonai jegyzék-naptárban“ kaphat; káros pedig azért, mert statisztikai és ismeretterjesztő részéből igen sok, mulattatva oktató rész elmaradna, ez pedig évkönyv céljával határozottan ellenkeznék.

Az 1886. évi Évkönyv tartalmában szintén rendkívül gazdag. Ez a harmadik évfolyam. A hivatalos rész naptár, állomány, elhelyezés stb., mint a két előző évfolyamban.

A Szakközlemények fejezetben Ujhegyi Béla százados „A térképolvasás, terepben való tájékozás és egyszerű tervrajzkészítés módjának rövid vázlatát“ címen írt egy tanulságos közleményt. A húsz oldalra terjedő könnyed, érthető modorban írt közlemény tanítás és egyszerű megérthetőség céljaira ma is kitűnően megfelel. Ennél többet egy csendőrnek nem is szükséges tudnia.

A következő közlemény „A bűnügyi előnyomozásról“ hét alfejezetben igen érdekesen ismerteti a megelőző (praeventiv) szolgálatot, példákkal is tarkítván fejtegetését. A közlemény eredetileg Zimmermann és Orloffnak 1882. évben magyar nyelvre átdolgozott „A bűnügyi előnyomozási eljárás kézikönyve“ című műve nyomán íratott, tekintetbe véve a csendőrség sajátlagos viszonyait.

A következő közlemény „A porosz kir. csendőrség ismertetése“ Fery Oszkár hadnagytól³, aki 1885. évben Szombathelyen volt szakaszparancsnok.

² Mint őrnagy parancsnok-helyettes ment nyugdíjba s halt meg 1915. évben Nagyváradon. Egyik teremtő elméje volt a fiatal csendőrségnek.

³ A későbbi altábornagy.

A Szépirodalom fejezetben felváltva a prózával magyar költők örökértékű versei közöltettek.

Az első közlemény „A mariseli rablógyilkosságról”. Hosszan és érdekfeszítően ismertetik a Mariseli kolozsmegyei havasalji községben 1881. évi szeptember 8—9-ike éjjel elkövetett rablógyilkosság, melynek áldozata Sztán Tódor községi bíró volt. A bűnösök erélyes üldözésére Göttmann és Gálffy hadnagyok⁴ irányítása mellett majdnem két hónapig tartott. A nyomozás a mozgó rablóbanda üldözése három megye (Zaránd, Bihar és Arad) területére kiterjedt. Ez a leírás azért is értékkel bír, mert a nyomozás mintaszerűen folyt le a valóságos iskolapéldája egy helyesen irányított rablóüldözésnek.

„Az eltűnt házaló” címen Szelestey százados egy sikeres lesállítás történetét írta le a következő elbeszélésben. Majd az évről-évre ismétlődő „Egy csendőr naplójából” című közlemény következik négy érdekes bűneset leírásával.

Az 1887. évi csendőrségi évkönyv — mely egyben az utolsó is — beosztás szempontjából az előző évekkel egyező. A Szakközlemények fejezet alatt az első helyen a m. kir. csendőrlegénységet érdeklő honvédelmi miniszteri rendeletek ismertetnek. És pedig a 2935/eln. 1876. számú, mely a csendőrséghez felveendő egyéneket illetőleg követhető eljárást szabályozza; a 3182/eln. 1876. számú, mely a csendőrségbe újjonnan belépő, vagy ott már szolgáló sorhadköteles egyének állománykezelését szabályozza; a 42.581/I. 1876. számú, mely a büntetésképpen eltávolítandó legénységi egyének állományának és illetékének kezelése tárgyában intézkedett; a 3196/eln. 1876. számú, mely a legénység növelését szabályozza; az 1607/eln. 1882., mely az 1881. LXXI. t.-c. (a csendőrség nyugdíj-igényeire nézve) végrehajtását célzó rendelkezéseket tartalmazza stb. stb.

A következő közlemény „A magyar királyi és császári királyi csendőrség szervezete közötti különbség nevezetesebb pontjai” címen a volt monarchia mindkét felében működő csendőrségre vonatkozólag ad általános tájékoztatást.

A Szépirodalom fejezet első közleménye: „A magyar szent korona történetét” ismerteti Vízkelety Imrétől. Minden magyar család asztalán állania kellene e szép közleménynek, melyet különben a „Magyar Salon” szerkesztőse engedett át közlésül.

Majd Balla Kálmán tollából „Bogár Miska kézrekerítése” címen e híres futóbetyár története és elfogatása van leírva. Ez az eset 1862 november havában történt.

Szelestey százados „Egy csendőr naplójából” cím alatt ismét három érdekes nyomozást közölt. Fentiekben nagyon kivonatossan tájékoztat adtam a Szelestey-féle csendőrségi évkönyvekből. 1887. évben megjelent az első Csendőrségi Zsebkönyv, mely már hivatalos kiadás volt.

Kétségtelen és elvitázhatatlan, hogy Szelestey Károly nemes feladatot tűzött maga elé, amikor megindította évkönyvét. Mind a négy évfolyama tökéletes egész. Úgy valahogyan belülről van meg-

írva mindegyik, belső szálak, a szeretet szálai fűzik együvé az egyes részeket. Ha nem csendőr, hanem más hivatást betöltő ember venné a kezébe bármelyik kötetét, nem kétlem, hogy azt a szeretetet érezné kiáramlani a műből, amely annak egészét betölti, áthatja. És ezzel a szeretettel lelkes olvasótábort teremtett évkönyvei számára. Jelszavát: „Egyesült erővel édes hazánknak és intézményünknek használni” soha sem tévesztette szem elől s az nem maradt az ő részéről soha kiáltó szó a pusztában.

A bűnügyi nyomozás történetéből.

Írta: ZSOLDOS BENŐ

budapesti kir. büntető-törvényszéki bíró.

IV.

A nyomozó csendőr felelősségteljes helyzetét még némileg könnyűvé teheti az, ha — talán nem is a kétségtelen eredményt biztosító, de legalább teljes jóhiszeműséggel eléje tárt — adatok alapján neki indulnia a nyomozásnak. Annál nehezebbé és reménytelenül meddővé válik a nyomozó tevékenysége akkor, ha a hatóság védelmének igénybevételénél a feljelentőt, vagy a bizonyítékokat szolgáltató egyéneket határozott rosszakarattal, gyűlölettel vagy bosszú vezeti a gyanúsítottal szemben s akár kitalált mesével, akár hamis adatok közlésével, tudatosan rossz irányba igyekeznek terelni a nyomozás menetét. Az eljáró hivatalos közeg élet- és emberismeretét, éleslátását és ítélőképességét éppen az ilyen esetek teszik próbára a legszembeszökőbben, ahol a való tényállás felderítéséhez még távolról sem elég az, hogy a csendőr a bűnügyi nyomozás minden legkisebb szabályát betéve tudja, hanem maga az ügy a pontos megállapító képességet, a határozott, biztos következtetést, sokszor csaknem magát a csalhatatlanságot követeli meg.

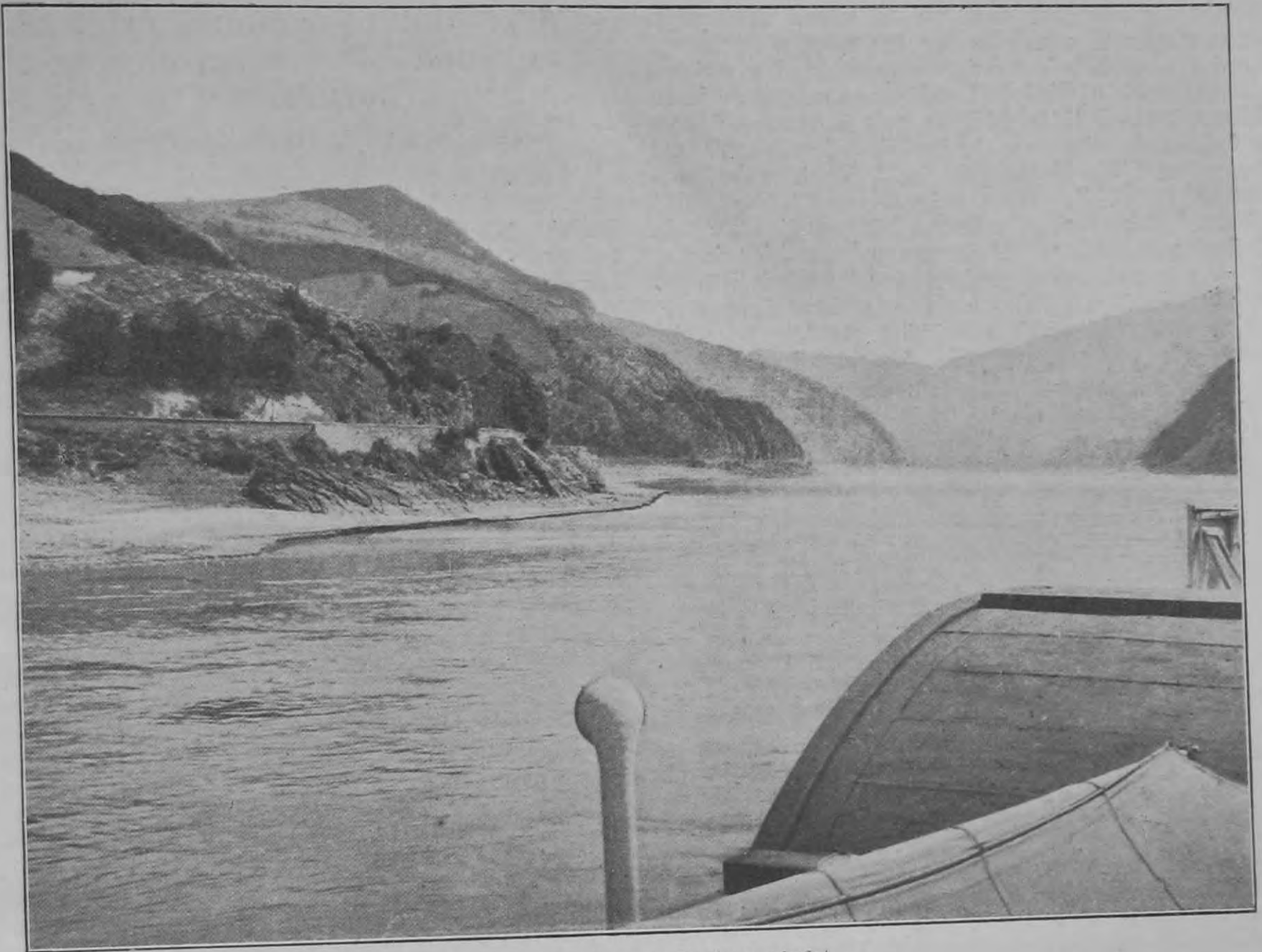
Az ügyvédi karnak a bűnügyek irányítása terén széleskörű tapasztalatokat szerzett, tekintélyes tagja: Sir Herbert Stephen, a hasonló nevű híres angol bíró és büntetőjogász fia, valamelyik írásában felhoz egy esetet, melynél a nyomozóhatóság — tudatosan téves irányítás folytán — legjobb tudása mellett is merőben helytelen alapon volt kénytelen lefolytatni és befejezni a nyomozást, mely egy ártatlant majdnem a börtönbe juttatott.

A múlt század 80-as éveiben az angol főúri társadalomnak egy nemcsak szeretetreméltóságáról, hanem gazdagságáról is általánosan ismert hölgytagja egy szép reggelen arra ébredt, hogy még angol fontban is milliókat érő ékszerei eltűntek. Ugyszólván az egész londoni rendőrség talpon meg is találták az elveszett ékszereket egy dobozban, melynek az úrnő egyik legmegbízhatóbb komornája volt a tulajdonosa. A lány azonban a legállhatatosabban tagadott, de a nyomozást az

Rége azok voltak a leggazdagabb országok, amelyekben a természet a legbőkezűbb volt. Most azok, amelyekben az ember a legtevékenyebb.

Buckle.

⁴ Göttmann Bódog, a későbbi alezredes, akkor nagyenyedi szakasparancsnok volt, negyven évet meghaladó tényleges szolgálat után 1904. évben vonult nyugalomba, Gálffy Gyula — mint százados — 1893. évben helyeztetett nyugalomba.

A mi veszteségünk. Vaskapu-részlet.

egész vonalon abban a határozott feltevésben folytatták le, hogy a tolvaj kizárólag a komorna volt és senki más. A rendőrség emberei tényleg ki is kutattak bizonyos gyanút kelthető körülményeket, amelyek többé-kevésbé az ártatlanságát hangoztató leány ellen vallottak, ki azonban a lopás elkövetését nem volt hajlandó beismerni a londoni esküdtszéki főtárgyaláson sem. Az esküdtek a bűnösséget kétségtelenül bebizonyítva látták és szavazatuk nagy többsége is emellett döntött.

De még mielőtt a bíróság az esküdtek verdiktje alapján a bizonyára súlyosnak ígérkező ítéletet meghozta volna: nagy lelkendezve rohant elő a védőügyvéd és bejelentette, hogy a vádlott komorna csakugyan ártatlan, mert az igazi bűnös itt van a tárgyalóteremben. Ő előtte már be is vallotta a bűnét s ha kihallgatják, a bíróság előtt sem fog tagadni.

Azonnal a bíróság elé vezették a védő által megnevezett egyént, aki nem volt más, mint a károsult úrnő egyik inasa, aki ellen eddig még nem volt semmi panasz. Töredelmes vallomást tett, őszintén beismerve azt, hogy az egész lopást — bosszúból követte el. De nem az úrnője iránti bosszú műve volt az, hanem a komorna ellen irányult, akit halálosan gyűlölt. Ezért csempészte az ékszereket a leány dobozába. Végighallgatta a főtárgyalást, de a lelkiismerete már nem engedte meg, hogy a vádlottat ártatlanul el is ítéljék,

ezért jelentkezett a védőnél, feltárva előtte az igazságot. A komornát természetesen nyomban felmentették és szabadlábra helyezték, az igazi bűnös pedig elnyerte méltó büntetését.

Előfordulhatnak olyan esetek is, mikor a nyomozást teljesítő csendőrség vagy rendőrség tagjait egy-egy egészen kétségtelennek látszó, döntő bizonyíték is tévútra vezetheti. Különösen a büntett színhelyén észlelt lábnyomokat tartják bizonyos esetekben megbízhatlan bizonyítékoknak a modern nyomozásban a való tényállás igazságos kiderítésére, abból az indokból, hogy több cipő vagy csizma is hagyhat ugyanolyan méretű nyomot a talajban vagy a szoba padlózatán és így egy-két lábnyomból a tettes kiléte kétséget kizáróan még meg nem állapítható. Amikor tehát a nyomozó közegek — egyéb elfogadható bizonyíték hiányában — pusztán a lábnyomok alapján igyekeznek a bűnös személyének kérdésében eredményt felmutatni: nem egyszer hamis utakon tévelyeghetnek. Erre is felhozok egy esetet ugyancsak az angol igazságszolgáltatás mezejéről.

Néhány évtizeddel ezelőtt Lancashire-ben nagy feltűnést okozott és sok vitára adott alkalmat a jogászok között egy bűnügyi főtárgyalás, melyen a bíróság egy olyan vádlott felett ítélezett, aki a vád szerint egy hivatását teljesítő rendőrt agyonlőtt. A sarokba szorított vádlott hiába tagadta, hogy ő a kérdéses rendőrt soha sem látta,

annál kevésbé volt neki oka őt lelőni: a törvényszék meghozta a halálos ítéletet, mert a nyomozás során a helyszínén talált lábnyomokból a gyilkos személyének a vádlottal való azonosságát teljesen bizonyították. Még az volt a szerencse, hogy a halálos ítéletet nem hajtották végre, mert azt kegyelem útján életfogytig tartó fegyházra változtatták. Az elítélt ember már teljes hét esztendő telt a fegyházban, mikor a bűnper újrafelvétele útján megindított újabb nyomozás kiderítette, hogy a szerencsétlen embert ártatlanul ítélték el a lábnyomok alapján, mert a gyilkosságot egy, akkoriban más vidékre szökött, de hét év után ismét visszatért rovottmúltú egyén követte el...

Van rá eset, hogy a gonosztevők agyafurtsága még kétségbevonhatatlan bizonyíték mellett is megkísérli — még némi eredménnyel is — a büntető igazságszolgáltatást hamis nyomra terelni.

Régebben történt már, hogy két gonosztevő éjszakának idején betört egy angol grófsági palackba s az egyik betörő revolverlövéllyel súlyosan megsebesítette a lelkész leányát, ki a zajra előjött és segítéért kiáltott. Még volt annyi idejük, hogy egyes értékesebb dolgokat magukhoz vegyenek s aztán elmenekültek, de a lövésre használt fegyver a helyszínen maradt. A nyomozás folyamán rájöttek, hogy egy megnörköldött újságpapír-darab, melyet a fegyver töltésekor használtak, a legpontosabban összeillett azzal az újságpapír-darabbal, melyet az ügyben letartóztatott egyik ember kabátjának zsebében találtak. A bíróság életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte a két vádlottat. Körülbelül tíz esztendő múlva a rendőrhatalóságnál két, addig ismeretlen ember jelentkezett, töredelmes vallomást téve arról, hogy a sok év előtti rablást nem az elítéltek, hanem ők követték el. Az ennek folytán megtartott főtárgyaláson aztán ezt a két férfit el is ítélték hosszú tartamú súlyos börtönre, a fegyházban ülők pedig kiszabadultak.

Amde most jött aztán ennek az ügynek az igazi esattanája, mert rövid idő múlva kiderült, hogy mégis csak a szabadon bocsátott jeles atyafiak voltak az igazi bűnösök s az újabban elítéltek hamis vallomást tettek — önmaguk ellen. Ennek a példátlan önzetlenségnek pedig az a magyarázata, hogy a két valódi tettes a fegyházban valamilyen titokzatos módon megtudta, hogy két ismerősük — saját falujokbeli emberek — már régebben bosszúból agyonlőtt egy vadórt s az emiatt megindított nyomozásnak nem sikerült a tetteseket kideríteni. Úgyesen megüzenték tehát a két felebarátjuknak, hogy önként vállalják magukra a lelkészlakban tíz év előtt elkövetett börtört, hogy így ők kiszabaduljanak, mert ha nem, azonnal megteszik ellenük a feljelentést a vadór meggyilkolása miatt, amiért sokkal súlyosabb lenne a büntetésük, amit az új főtárgyaláson aztán érdeimük szerint végre meg is kaptak...

A hazugság a gyöngék fegyvere. Jókai.

A nemes büszkeség inkább rongyban jár és száraz kenyert rág, mint sem abból élne, ami nem öcé. Széchenyi.

A „csökkent szellemi értékű” egyének birói megítélésének kérdéséhez.

Irta: dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

Az államokba tömörült emberi társadalmak rendjének megteremtésére és biztosítására szolgáló büntető jogalkotások közül csak kevesen jutottak a haladás útján odáig, hogy különleges rendelkezésekben foglalkozzanak a büntettek ama kategóriáival, amelyeket — minthogy egyfelől a teljesen egészséges, másfelől az elmebeteg egyének között helyezkednek el — leghelyesebben talán a „csökkent szellemi értékű” egyének megjelöléssel illethetünk.

A jogalkotás dogmatikai okokból is sokáig fázott attól, hogy tételként ismerje el a korlátolt beszámíthatóságot. Abból indult ki, hogy a beszámíthatóságra, mint ilyenre, csak határozott „igen”, illetve határozott „nem” lehet a felelet; fokozatokat felállítani ebben az értelemben tehát képtelenség. Ha el is fogadjuk ezt, kénytelenek vagyunk másrészt elismerni, hogy a természetben nincsenek oly éles megkülönböztető határok, mint amelyeket törvényhozás és jogtudomány oly szorosra vonnak meg e tekintetben a jogélet területén. A beszámítható emberek típusát sem választja el a beszámíthatatlanoktól mély, áthidalhatatlan szakadék, hanem lépcsőzet hidálja át az egyes kategóriákat. Felléphetnek ugyanis a körülményekhez képest beszámíthatatlanságot is eredményezhető elmebetegségek és öntudatzavarok csekélyebb intenzitással; lehetnek pszichológiai képességek, amelyek ha hiányoznak, beszámíthatatlanságról beszélünk, a normálisnál csekélyebb mértékben is. Számosan vannak a büntettek között olyanok, kik vagy állandóan vannak a fentemlített abnormális állapotban vagy a tettet történetesen ily állapot tartama alatt követték el. Nyilvánvaló, hogy ezeknek a meglátása és tapasztalati megfigyelése érdekli a törvényhozót, amennyiben a kérdés, mely fölött határozni kell, odairányul, vajjon a korlátolt beszámíthatóság gyűjtőneve alatt összefoglalható jelenségek kielégítően figyelembevehetőek-e az általános büntető rendelkezések tekintetében, avagy szükséges-e azokkal az igazságszolgáltatás érdekében különleges rendelkezések által számot vetni.

Ez a nehéz probléma a legtöbb büntető kodexben eddig nem nyert szabályozást, ami részben arra is vezethető vissza, hogy a legtöbb jogalkotás a korlátoltan beszámíthatók különleges kezelését csak annyiban látja szükségesnek, amennyiben teret enged velük szemben a büntetés enyhítésének oly mérvben, mint amely a törvényben adva van. Viszont speciális szabályokat találunk a korlátolt szellemi értékű egyének tekintetében a legtöbb svájci kantonális büntetőtörvénykönyvben (Appenzell, Bern, St. Gallen, Glarus, Graubünden, Luzern, Neuenburg, Obwalden, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, Tersin, Thurgau, Wallis, Zug), továbbá a görög, svéd, dán, finn, norvég, olasz és japán büntető törvényekben. Mindannyián végighúzódik a gondolat, hogy a korlátoltan beszámíthatóknál az egyébkéntinél enyhébb büntetést kell kiszabni. Eltérnek azonban egymástól a korlátolt beszámíthatóság elhatárolása tekintetében, továbbá abban is, hogy egyesek a korlátolt beszámíthatóságot csak a rendes büntetési tételben belül tartják tekintetbe vehetőnek, míg mások a büntetés enyhítését határokon túlmenőleg szabják meg, illetőleg teszik lehetővé.

A mult hónap végével befejeződött csendőr tiszti továbbképző lovas tanfolyam tagjai parancsnokukkal, Paldt Károly ezredessel.

Olaszország a büntetésnek neme és tartama szerinti enyhítésein kívül a végrehajtás módosíthatóságát is ismeri. Nevezetesen, ha a kiszabandó büntetés szabadságvesztésre szól, a bíró elrendelheti, hogy az addig hajtassék végre valamely felügyeleti intézetben, amíg az illetékes hatóság ezt a rendszabályt visszavonandónak nem találja, amikor is a büntetés hátralevő részét annak rendes módján és szabályai szerint hajtják végre.

Norvégia biztosító intézkedéseket alkalmaz, hogy a korlátoltan beszámíthatók részéről a társadalmat fenyegető veszélyeket megelőzze.

Eldöntött tehát az először a mult század hetvenes éveinek elején felvetett gondolat, hogy a korlátoltan beszámíthatók megbüntetése különleges módon szabályoztassék. Kezdetben jogászok és orvosok e kérdésben ellenfélként állottak egymással szemben. A nyolcvanas évek vége felé pszichiaterok ajánlották újból annak megvalósítását. Az ekként a kérdésre pazarolt gazdag szellemi munka a pszichiatria előrehaladásával és ismereteinek terjedésével lényeges közeledést hozott létre és annyira tisztázta a reform-alapokat, hogy már csak elvétve emelkednek hangok a csökkent szellemi értékűek büntetőjogi elbírálásának különleges szabályozásával szemben, nem hagyván megemlítés nélkül a másik, többnyire pszichiaterektől képviselt irányzatot, mely a csökkent szellemi értékűek tekintetében a büntetőjog rendelkezéseit tisztán biztonsági intézkedésekkel kíváná pótolni.

A megvalósításra alkalmasnak látszó reformjavaslatok hármas irányban mozognak. Ezek: a büntetés enyhítése, a büntetés rendszerinti végrehajtásának módosítása és biztonsági intézkedések.

Ezeket az irányelveket nyugszanak az 1904-ben Innsbruckban megtartott XXVII. német jogász-nagygyűlés harmadik szekciójának alább következő határozatai:

I. Azt, aki valamely büntetendő cselekmény elkövetése alkalmával oly, nem csupán átmenetinek tekinthető betegségi állapotban volt, mely állapot annak teljes felismerésére, hogy cselekménye büntetendő, képtelenné tette, illetőleg akinek állapota a büntetendő cselekvéssel szembeni ellentálló képességét csökkentette, a kevésbé súlyos esetekre megszabott keretek között kell felelősségre vonni.

II. A csökkent szellemi értékű fiataloknál az állami felügyelet alatti nevelést kell büntetés helyett alkalmazni.

III. A büntetés végrehajtásának az általános feltételek mellett való felfüggesztése a csökkent szellemi értékű egyéneknek kívánatos.

IV. A csökkent szellemi értékű egyének a büntetés a rendes letartóztatási intézetben hajtassék végre az egyénesítés elvei alapján.

V. A rendes letartóztatási intézetben való elhelyezésre alkalmatlan, csökkent szellemi értékűek büntetése állami biztonsági intézetben, csökkent szellemi

értékű fiataloké pedig megfelelő nevelőintézetben hajtassék végre.

VI. A közveszélyes szellemileg korlátozottakat, büntetésük kitöltése, esetleg annak elengedése után alkalmas intézetekben kell mindaddig elhelyezni, amíg veszélyességük a köz szempontjából fennáll.

VII. A fenti elhelyezésből való elbocsátás csak föltételelesen s törvényileg meghatározandó időtartam alatt visszavonhatóan eszközözendő.

VIII. Nem közveszélyes, csökkent szellemi értékűek a büntetés végrehajtása vagy annak elengedése után államilag szervezendő egészségügyi felügyelet alá helyezendők, de helyt foglalhat valamely családban vagy magánintézetben való elhelyezés, esetleg szakképzett ápoló kirendelése mellett. Az egészségügyi felügyelet tartamát törvényes korlátokon belül ítélet állapítja meg.

IX. A csökkent szellemi értékű egyénekekkel szemben alkalmazandó biztonsági intézkedések szükségességét és megengedhetőségét a gondnokság alá helyezési eljárástól és annak feltételeitől független, külön eljárás szabja meg.

A most közölt tudományos határozatok túlzott részletességük miatt sem találkoztak osztatlan helyekkel, jóllehet fontos elveiket megtaláljuk a Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület német csoportjának 1903-ban Drezdában és 1904-ben Stuttgartban hozott határozataiban is. Az osztrák elmeorvosok kongresszusa haladásnak tartaná, ha a korlátozott beszámíthatóság az új büntetőtörvénykönyvekben tételként elismertetnék, ami természetesen a büntetés végrehajtásának megváltoztatását is maga után vonná.

Az első kérdés, melyben a törvényhozónak állást kell foglalnia, azoknak az eseteknek az elhatárolása, amelyek speciális törvényi rendelkezéseket tesznek szükségessé. Kiinduló pont — miként arról már szó volt — az a tény, hogy a teljesen normális és a beszámíthatatlan ember között egy, a büntetőtörvényhozásban eddig figyelmen kívül hagyott közbeeső sorozat létezik, amelynek tagjait azoknak a képességeknek főbb-kevesbbé messzemenő gyengesége, illetőleg csökkenése jelenti, mely képességek hiánya mellett beszámíthatatlanság forog fenn. Miként Merkel találóan mondja: „Valamely kevésbé fejlett doktrínában megvan a hajlandóság, hogy csupán a jelenségek sorozatának utolsó láncszeméhez tapad, a közbenső láncszemeket pedig ignorálja és semmivel sem indokolható ellentéteket vél észlelni ott, ahol a természet folyó átmeneteket mutat a valóságban.“ Miután a lelkiélet minden megbetegedése távolról sincs a belátás és az ellentálló képesség hiányával egybekötve, a szellemileg nem egészségesek jórésze a beszámíthatóság területén innen marad, mert különböztetni kell beteges állapot és elmebetegség között.

Ha a következőkben a kóros jelenségek egész sorozatát említjük, korántsem mondjuk ezzel azt, hogy mindezekben az esetekben a priori korlátozott beszámíthatóság fogadtassék el. Csak típusok ezek, amelyeknél indokolható a korlátozott beszámíthatóság s amelyek az alig meghaladott teljes beszámíthatóságtól a teljes beszámíthatatlanságig fokozódhatnak. Utalhatunk a gyengeelméjűsége, hisztériára, eskorra, neuraszténiára, idült iszákosságra, morfinizmusra, szexuális perversitásra stb. Egy, a pszichiatriában vitatott nézet a paralízis első stádiumát és az aggkori elmezavarokat is hajlandó ide sorolni. Ennek a csoportnak, melyet egyébként a pszichopatikusnak csökkent értékűek

és általában a degeneráltak megjelöléssel illethetünk, a legiszlatív célok szempontjából a többi csoportoktól az az elválasztó határvonala, hogy ezeknél az abnormitás oka valamely idült beteges állapot. Ehhez a csoporthoz társulnak azok az esetek is, melyeknek alapja túlnyomóan egyéb, tehát nem patológikus okokban rejlik. Így az ittasság állapota vagy hasonló akut mérgezés következményes tünetei, a szülésnek a szülő pszichéjére való befolyása, valamely szokatlanul erős, hasonló ellenhatást kiváltó külső inger, rendkívüli fizikai vagy szellemi teljesítmények utáni kimerültségi állapot stb.

Ebből a tágas komplexumból kell kiragadni azokat az eseteket, amelyek szorosan a beszámíthatóság határára állván, a büntetés rendkívüli enyhítésére nyújthatnak alkalmat: az ideig tartó szabadságvesztésbüntetésnek, valamint a pénzbüntetésnek a megállapított alsó határon aluli kiszabása, fegyház helyett az enyhébb börtönre ítélésre stb., melyeknél a határokat a pszichológiai kritériumok tekintetbevételével kell megvonni. Irányadó tehát a tett jogsértő voltának belátására vonatkozó képességnek a csökkenése vagy gyengesége és pedig oly csökkenés vagy gyengeség, amely a képesség hiányával, tehát a teljes beszámíthatatlansággal határos. A büntetés enyhítésének módja és terjedelme lényegben a büntetőrendszer és a büntetőtétel felépítésén nyugszanak és ebben az összefüggésben tárgyalandók, a büntetés rendkívüli enyhítésének esetei pedig szorosan elhatárolandók, nem tévesztvén szem elől, hogy az enyhítés csak alkalmazhatási lehetőség, de nem egyúttal imperatív szabály.

A második csoportba tartoznak a tartós betegségi állapoton nyugvó esetek. Ezeknél a halálbüntetést életfogytiglani fegyházzal indokolt pótolni, tekintet nélkül arra, vajjon a halálbüntetés kizárólagosan vagy az életfogytiglani fegyházzal párhuzamosan van rendelve. Mert a legsúlyosabb abszolút büntetési nem alkalmazását nem lehetne indokolni, ha a tettes a felelősség szempontjából kóros állapota miatt csökkent értékű egyén. Az ezen felül esetleg fennforgó veszélyesség irrelevans, mert a tettes ártalmatlanná tétele a társadalom szempontjából az életfogytig tartó fegyházbüntetéssel elérhető. Másrészt ez szigorú értelemben nem abszolút büntetés, hiszen nem zárja ki a viszonyokhoz képest a feltételes szabadonbocsátás lehetőségét sem.

A csökkent szellemi képességekkel való bánáskor a büntetés végrehajtása alatt nyilvánuló magaviseletük, nemkülönben a szabadságvesztésbüntetésnek náluk észlelt hatása sem hagyható figyelmen kívül. A tapasztalat megdöntötte azt a felfogást, mintha a szabadságvesztésbüntetés végrehajtása által a csökkent szellemi képességek állapota okvetlen rosszabbodnék és hogy a büntetés önük hatástalan lenne. Nem tartoznak éppen a szörványos esetek közé, hogy könnyen alkalmazkodnak a letartóztatási intézet rendjéhez és fegyelméhez s a rendes és rendszeres életmód, a szabad étellel járó sokféle inger és izgalom hiánya, a kenyér mindennapi megszerzésének gondjától és az élet hajszájától való szabadulás valósággal jótékonyan hatnak egyesek állapotára. Azonban mégis

Kitünővé egy szerencsés pere által is válhatunk; hasznos emberré a fáradságos évek tesznek.

Kemény.

ezekkel szemben áll a csökkent szellemi értékűek többsége, kikre a büntetésvégrehajtás szokványos módja hátrányosan, súlyosabban hat, mint a normális emberekre, állapotukat rosszabbítja, veszélyességüket fokozza és őket a büntetés rendeltetésszerű felfogására mindinkább hozzáférhetetlenné teszi.

Ezeket a káros behatásokat kell kiküszöbölnie a törvényhozásnak. A rendes büntetésvégrehajtás keretében aligha van mód az egyénesítő, különös elbánnásra. Ezért indokolt a csökkent szellemi értékű bűnözőkre a közönséges büntetésvégrehajtástól különböző rendelkezéseket tenni. Ezek gyakorlati módja az, hogy ha a csökkent szellemi értékű egyén oly szabadságvesztésbüntetésben lenne részesítendő, melynek a szabványos módon való végrehajtása állapotát rosszabbítaná, úgy a bíróság elrendeli, hogy a módosított büntetésvégrehajtás lépjen életbe, melyhez külön intézetek vagy valamely letartóztatási intézetnek e célra elkülönített részei jöhetnek figyelembe. Az e tekintetbeni bírói rendelkezés pszichiaterok szakértői véleményén nyugszik és az ekként módosuló büntetésvégrehajtásnál az a szempont az irányadó, hogy a törvénynek egyébként imperatív előírásai a különös viszonyoknak megfelelően, jelesül az elítélt betegségi állapotából adódó esetekhez alkalmazkodjanak. Ez áll nevezetesen pl. a magánfogságba zárás, a szabad levegőn időzés, a munkakényszer és az ételmezés tekintetében, szigorúan az egyéni elbírálás elvei szerint. Ha azután a fogoly egészségi állapota a különleges elbánásban részesítést szükségtelessé teszi, a bíróság ítéletében a büntetésvégrehajtásnak rendes módját fogja elrendelni.

A végrehajtáshoz a csökkent szellemi értékű bűnözőnek a közveszélyesség okából való árzése is csatlakozhatik. Ez az őrzés biztonsági intézkedés s mint ilyen nem büntetés. Lehetővé teszi, hogy szabadságvesztésbüntetéseket oly egyéneken is hajthassanak végre, kiken egyébként büntetést végrehajtani nem lehetne s akiket azonban teljesen kivonni a megtorlás alól indokolatlan lenne, mert mint szellemileg korlátozottak, a beszámíthatóság határát nem haladják meg s felelősségük ekként adva van.

Végül ott, ahol szellemi értékesökkenés nem forog fenn, a bírói mérlegelés körébe tartozik, hogy a „belátás avagy az akarat gyengeségét” miként vegye a rendes büntetési szabályok alkalmazásával a büntetés kiszabásánál figyelembe.

Mi volna minden műveltségünk, ha természetes hajlamunkon uralkodni nem iparkodnánk? Nagy balgatagság azt kívánni, hogy az emberek velünk összeegyezzenek. Én ezt sohasem kívántam. Én az embert mindig csak úgy tekintetem, mint különálló oly egyént, melyet tanulmányoznom s sajátosságában kiismernem kell, melytől azonban rokonszenvet épen nem kívántam. Ezáltal oda jutottam, hogy minden emberrel tudok bánni és egyedül ezáltal tanuljuk megismerni a különféle jellemeket és szerezzük meg magunknak az életben a kellő jártasságot; mert épen velünk meg nem egyező természetű emberekre nézve résen kell állanunk, ha velők boldogulni akarunk. Ebbeli figyelmünk által különféle tehetségeink működésre indíttatnak s kifejllesztetnek annyira, hogy azután minden ember irányában kellőleg el tudunk járni.

Goethe.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

Az olasz csendőrség.

SZABÓ JENŐ százados fordítása.

(Befejező közlemény.)

XVII. FEJEZET.

Időszaki szemlék.

A szemlék célja.

489. Az időszaki szemléknek az a célja, hogy a tisztek és a járási főrmester szakaszparancsnokok az alárendelt parancsnokságok ügyködéséről, de különösen a szolgálat és fegyelem szabályszerű kezeléséről, a kiképzés fokáról meggyőződést szerezhessenek és gondoskodhassanak az esetleges szabálytalanságok kiküszöböléséről.

490. Elv, hogy a szemlélő megérkezése meglepő legyen.

491. A légióparancsnokok nincsenek időszaki szemlékre kötelezve, de az a nagy felelősség, amely őket terheli, megköveteli, hogy oly gyakran szemléljenek, amint azt szükségesnek és megfelelőnek tartják; megsemmisíthetünk őrsparancsnokságokat is, ha azt különös körülmények úgy kívánják.

A különböző tiszti parancsnokok szemléi.

492. Az osztályparancsnokok a századparancsnokságokat négyhavonként, a hadnagyságokat félévenként, az őrsparancsnokságokat pedig évenként egyszer tartoznak rendes szemle alá vonni.

493. A századparancsnokok a hadnagyságokat félévenként a közvetlen hadnagyságaik őrszeit pedig kéthavonként szemlélik meg. Egy év leforgása alatt azonban a századparancsnokok a század többi őrszeit is megsemmisíthetnek tartoznak.

494. A hadnagyság és szakaszparancsnokok közvetlen őrszeit kéthavonként egyszer, a hadnagyság parancsnokai ezenkívül a helyi őrszeit minden négy hónapban egyszer, a többi alárendelt őrsöt évenként egyszer vonják szemle alá.

Szemletartás.

496. A szemlék mikénti megtartására a tiszteknek és a járási főrmester szakaszparancsnokoknak nem lehet pontos szabályokat és utasításokat adni, mert az mindig a megszembőlendő alosztály fontosságától függ. A következő pontokban tárgyalunk tehát csak útmutatásul szolgálnak.

Irodák, helyiségek, élelem és lőtáp.

497. A szemlélő tiszt vagy járási főrmester szakaszparancsnok meggyőződik, hogy:

az irodák helyesen vannak-e elosztva és az előirt előjegyzések szabályszerűen és gondosan vezetnek-e.

Ha valamely előjegyzés nincs rendben, akkor az észrevételt rá kell vezetni és aláírni.

A különböző ügyek helyesen és igazságosan vannak-e elintézve, az előjárók intézkedései az alárendelttel szemben oktató befolyással bírnak-e s az észlelt hiányok elosztására alkalmasak-e.

A mozgósítási iratok rendben vannak-e.

Az alárendelt parancsnokságok által kibocsátott parancsok és kiadott intézkedések összhangban állnak-e a különböző utasításokban lefektetett elvekkel.

A laktanya helyiségei jól vannak-e szétosztva, rend van-e fegyverzet, felszerelés és lőszer karban tartatik-e.

A fogdálhelyiségek megfelelnek-e az előirt feltételeknek.

A laktanya berendezési tárgyak festésére, javítására, pótlására vonatkozó szabályok betartatnak-e.

Az élelmiszer megfelelő-e s a minőség arányban van-e az érte fizetett árral s a gazdálkodás helyesen van-e vezetve.

A raktárakban megvan-e az előirt takarmány és jó minőségű-e.

Legénység és lovak.

498. A szemlélő meggyőződik a legénység fellépéséről és katonai magatartásáról, a fegyverzet és ruha karbantartásáról, ha lovak is vannak, azoknak helyes kezeléséről, nemkülönben a helyes vasalásról.

A kiképzés foka.

499. A szemlélő előjáró alkalmas kérdések feladásával meggyőződést szerez minden egyes alárendeltje katonai és általános képzettségének fokáról, hogy az egyesek értékeit megismerve az előléptetési beadványok szerkesztésénél igazságosan járasson el.

Szolgálat.

Az előjáró tájékozik, hogy a szolgálat pontosan és szorgalmasan lesz-e ellátva, különösen a kiderítetlen közbiztonsági zavarokban a pótnyomozást nem hanyagolják-e el. A körözött egyének üldözését kellő szorgalommal eszközlik-e. Ismerik-e a gyanús és rovott előéletű egyéneket s ezeknek ellenőrzése megfelel az előírásoknak.

Információk.

501. A tiszt és a járási főrmester szakaszparancsnok a szükséges elővigyázatok szem előtt tartása mellett informálódik, hogy:

Az őrsön belül a szükséges egyetértés megvan-e. A lakossággal és a hatóságokkal való érintkezés módja megfelelő-e és alkalmas-e a csendőrség tekintélyének öregbítésére.

A legénység magatartása és magaviselete megfelel-e a követelményeknek, nincsenek-e eladósodva, nincsen-e a tekintélyüknek ártó összeköttetésük.

A zsoldot idejében kapják-e meg s az esetleges egyéb járandóságai szabályszerűen lesznek-e szétosztva.

A legénységet nem vonják-e el a szolgálattól, hogy oly célra használják fel, amely az utasításokkal ellenkezik.

A nők családjai megfelelően viselkednek-e s nem gyakorolnak-e illetéktelen befolyást az őrslegénységre s teljesen elkülönítve élnek-e, amint azt a fegyelem megköveteli.

A laktanyában alkalmazott polgári személyzet magatartása nem esik-e kifogás alá s nincs-e ártalmára a fegyelemnek és a csendőrség tekintélyének.

Szemleeredmény.

504. Ha tisztiparancsnokságok vagy őrsparancsnokságok meg szemlélése alkalmával oly érdemleges események észleltek, amelyekről a felsőbb parancsnokságoknak is tudomással kell bírniuk vagy pedig felsőbb gondoskodást igényelnek, külön szemlejelentést kell szerkeszteni.

Egyébként a tisztiparancsnokságok szemléjének megtörténtét a helyzetjelentésben kell szolgálati úton a legioparancsnokságnak jelenteni; az őrsparancsnokságok szemléjére vonatkozólag pedig elegendő, ha annak eredményét az őrsőkön lévő „Kimutatás a meglepő szemlékről” című előjegyzésbe bevezetjük.

XVIII. Fejezet.

Ellenőrző szemlék.

505. Az ellenőrző szemlék elrendelését, ha az szükségesnek látszik, esetről-esetre a főparancsnokság szabályozza.

XIX. Fejezet.

Általános szabályok.

Ki rendeli el az áthelyezéseket.

506. A tiszt áthelyezéseket a főparancsnokság előterjesztésére a belügyminiszter előzetes hozzájárulásával a hadügyminiszter rendeli el.

A tanlegionál és tisztképző iskolánál szolgálattal teljesítő tisztet ilyen beosztásban négy évnél tovább nem maradhatnak.

Altiszteknek és csendőröknek egyik legioból a másikba való áthelyezését a főparancsnokság rendeli el, a legion belüli áthelyezéseket a legioparancsnok eszközli.

Sürgős esetekben, ha a szolgálat érdeke megkívánja, tiszték és járási főrmester szakaszparancsnokok is eszközölhetnek ideiglenes vezényléseket, de csak a leg-szükségesebb mértékben.

Az őrsparancsnokok vezényléséhez azonban a legioparancsnokság hozzájárulását kell kikérni.

Athelyezések elrendelése.

508. Athelyezéseket csak akkor kell elrendelni, ha azt a szolgálati, fegyelmi okok megkövetelik vagy pedig a beigazolt egészségi okokból szükségesnek látszik.

Az áthelyezéseket úgy kell megoldani, hogy se túlságos hosszú ideig, se túlrövid ideig ne teljesítsenek az illetők egy helyen szolgálatot. Azonkívül gondoskodni kell arról, hogy a jó és rossz állomáshelyek váltakozzanak. Az őrsőkön pedig a legénységet úgy kell elosztani, hogy idősebbek fiatalokkal, jó csendőrök közepes csendőrökkel kerüljenek össze.

A legioparancsnoknak kötelessége gondoskodni arról, hogy lehetőleg minden altiszt és csendőr szellemi és fizikai tulajdonságainak a legjobban megfelelő helyen teljesítsen szolgálatot.

511. Csendőrök illetőségi helyük tartományában teljesíthetnek szolgálatot, de abban a járásban, ahol születtek vagy ahonnan nősültek, sohasem.

Athelyezések saját kérelemre.

512. Tiszték, altisztek és csendőrök, ha egy állomáson már két évet eltöltöttek, ha szolgálati vagy fegyelmi érdekekbe nem ütközik, kérhetik áthelyezésüket.

XXI. Fejezet.

Általános szabályok.

A csendőrség tisztjeire, altisztjeire és csendőreire fegyelmi szempontból ugyanazok a szabályok mértékadóak, — bizonyos kivételekkel — mint amelyeket a hadsereg részére a katonai fegyelmi szabályzat III. része tartalmaz.

Felelősség.

544. Minden előjáró felelős fegyelmi szempontból alárendeltjeiért; különösen áll ez a közvetlen előjárókra, akiknek kötelessége alárendeltjeik magatartása felett őrködni s odahatni, hogy kötelességeiknek a legnagyobb mértékben megfeleljenek.

Tiszték megfenyítése.

545. Legioparancsnokságok székhelyén a tiszték felett a fegyelmi fenyítő hatalmat kizárólag a legioparancsnok gyakorolja.

Ha a fenyítést kiszabó parancsnok nem állomásozik a megfenyített tiszt állomáshelyén, akkor a tiszt nem jelentkezik fenyítésének letöltése végett, hanem fenyítésének megkezdést és letöltését szolgálati úton írásban jelenti be.

Fenyítések alkalmazása altiszteknél és csendőröknél.

546. A magasabb parancsnokságoknak, de különösen a legioparancsnokságoknak kötelessége arról gondoskodni, hogy az alárendelt parancsnokságok a fenyítéseket egyöntetűen alkalmazzák s a fegyelmi szabályzat 123. paragrafusát mindig szem előtt tartásák.

Fegyelmi fenyítések mérve.

547. Az őrsparancsnok csak laktanyafogság fenyítést szabhat ki és pedig az őrmester és őrsvezető öt napot, főrmester 8 napot, járási főrmester pedig 10 napot.

Súlyos esetekben fogságfenyítést is szabhat ki, de a tartamát nem határozhatja meg, mielőtt az előjáró parancsnoksága hozzájárulását ki nem kérte.

Járási főrmester szakaszparancsnok laktanyafogságot 15 napi, szoba- és egyszerű fogságot öt napi terjedelemben szabhat ki.

549. Alhadnagy szakaszparancsnok laktanyafogságot a legnagyobb kiszabhatban, szoba- és egyszerű fogságot 10 napi terjedelemben.

550. Hadnagy hadnagyság parancsnok laktanyafogságot a legnagyobb kiszabhatban, szoba- és egyszerű fogságot 15 napi terjedelemben.

551. Százados századparancsnok laktanyafogságot, szoba-, egyszerű és szigorú fogságot a legnagyobb szabadságban.

552. Az osztályparancsnok a legénységgel szemben a fentemlített jogokat gyakorolja; alárendelt tisztjeire 10 napi egyszerű és 5 napi szigorú fogságot szabhat ki. A fenyítést tartozik a legioparancsnokságnak előjegyzés végett bejelenteni.

Lefokozás.

573. Közönséges bűncselekményért elítélt csendőrök lefokozását a laktanyában kell végrehajtani az összpontosított legénység előtt.

Illetékek.

XXXIII. Fejezet.

Különleges illetékek.

Különleges szolgálatok és állások után járó rendkívüli illetmények.

589. A királyi csendőrség tagjainak a szabályzatokban megállapított rendes illetményeken felül különleges esetekben még a következő pótdíjakra van igényük:

a) napi 3 lira pótdíjra hatósági megkeresésre adó-végrehajtáshoz kirendelt legénységnek;

b) napi 1.50 lira pótdíjra a tisztí lovak kísérése céljából kirendelt csendőröknek;

c) napi 2 lira pótdíjra azon csendőregyéneknek, akik a királyi tengerészet tisztjei mellé karhatalomként vannak kirendelve;

d) napi 3 lira a lefoglalt értékek őrreinek megkeresésére személyi karhatalmat szolgáltató csendőregyéneknek; továbbá azoknak, akik állomáshelyükön hatósági vagy magánszemélyek megkeresésére őrszolgálatot látnak el;

e) napi 5, illetve 3 lira aszerint, hogy az állomáshelyen vagy azonkívül teljesítenek-e szolgálatot, azoknak a csendőröknek, akik tanmulatságok vagy más magánünnepségek felügyeletére lettek kirendelve; és a kirendelést a rendezőség kérte;

f) napi 1.50 lira a különböző fogolykísérések alkalmával, ha a távolság 20 kilométernél nem kevesebb;

g) napi 5 lirára azoknak a csendőregyéneknek, akik rendkívüli fogolykísérést eszközölnek s ez a kísérés a foglyok kivánságára történik.

Elfogatási jutalmak.

590. A rendes illetményeken kívül a csendőrök még elfogatási jutalmakban is részesülhetnek:

a) szökevények elfogásáért:

1. a városi rendőrség köteleikéből 20 lira;

2. a pénzügyőrség köteleikéből, ha minősített szökésről van szó, 20 lira;

b) letartóztatási intézetekből megszökött egyének elfogásáért:

1. ha életfogytiglan volt elítélve, 50 lira;

2. ha 20 éven felül volt elítélve, 30 lira;

3. ha kisebb büntetésre volt elítélve, 10 lira;

c) a távollétükben elítéltek elfogásáért:

1. 1-től 5 évig 6 lira;

2. 5-től 10 évig 10 lira;

3. 10-től 20 évig 15 lira;

4. 20 éven felül 30 lira;

d) távollétében elítélt egyén elfogásáért:
1. ha életfogytiglan volt elítélve, 30 lira;
2. ha halálra volt elítélve, 40 lira.

A hadsereg köteleikébe tartozó szökevények elfogásáért járó díjak összegét a közigazgatási szabályzat határozza meg.

Feljelentési jutalékok.

592. Pénzbüntetéssel büntetendő vétség és kihágások feljelentése esetében a legénységnek a vonatkozó törvényekben megállapított jutalékokra van igénye.

Vámcsalás.

594. Az ily visszaélések leleplezésénél az összeg kétharmada a feljelentőt illeti.

Só- és dohányjövédéki kihágások.

594. Ilyen esetekben a kiszabott pénzbüntetés összege, úgyszintén az elkobzott árúért befolyt összeg minden levonás nélkül az eljáró csendőröknek illeti.

Rekvirálási törvény kijátszása.

395. A kiszabott pénzbüntetés egy negyed része a feljelentő csendőrt illeti.

Kerékpár- és automobil-illetékek.

596. Kihágás esetében a pénzbüntetés fele a csendőrt illeti.

Borcsempészet.

597. A kiszabott pénzbüntetés fele a feljelentő csendőrt illeti.

Tanuzási illetékek.

600. Csendőregyének, ha saját ügyükben idéztetnek polgári bíróság elé, semminemű költségeket nem számíthatnak fel.

A kincstár terhére a polgári bíróságoknál tanuként megjelent csendőrök sem számolhatják el illetményeiket, mert az az igazságügyi kincstárt terheli.

A tanuként megidézett csendőröknek ugyanazokra az illetményekre van igényük, mint amelyeket az 1865. évi királyi rendelet a polgári egyének számára megállapított.

A fegyelmi fenyítés végrehajtása céljából a parancsnoksági székhelyre berendelt csendőregyéneknek semminemű pótdíjra nincsen igényük s a kincstár terhére még az utiköltség sem számolható el.

Ő felsége a király legfelsőbb rendeletére

P. Spingardi,
hadügyminiszter.

Giollitti,
belügyminiszter.

C. Finocchiaro Aprile,
igazságügyi miniszter.

Leonardi Catolica,
tengerészeti miniszter.

Keressetek népet, mely teljesen híján van a vallásnak; ha általában találtok ilyet, bizonyosak lehettek afelől, hogy csak kevés fokkal áll feljebb az állatnál.
Hume.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

cipőt + csizmát készpénzáron vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Utalványokkal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A mezőőr fokosa.

Írta: FONTÁNYI ISTVÁN 2. oszt. tiszthelyettes
(Dombóvár).

Sherlock Holmes, a detektívregények hőseinek világszerte ismert királya bizonyosan megfordul néhány alkalommal képzelt sírjában, amikor örökösen nyugtalan, tevékeny nyomozószellemével követve tollam útját, az ő hőstetteihez arányítva, egy egészen jelentéktelen kis dolgot lát majd itt kialakulni. Mert Sherlock Holmes raffinált csodáember, szinte gondolatolvasó, de hát ilyenek is kell lennie, hiszen ellenfelei, a regénybűntetesei is dúsán fel vannak ruházva eme kiválóságokkal.

És éppen ez az, miről most néhány szót mondani akarok. A mi ellenfeleink, az élet bűntetesei már közel sem ilyen egyszerű regények. Azért mi is nyugodtan lemondhatunk a Sherlock Holmes-i emberfeletti tulajdonságokról anélkül, hogy ez munkánk eredményességét veszélyeztetné. A valóban élő és eszelekvő bűntetesei nem állítanak össze egy vezérkari tisztelet is felülmúló haditervet a bűncselekmények elkövetésére, vagy ha megpróbálkoznak ilyesmivel, legtöbbször megütik a bokájukat. És ez mindig egészen egyszerű körülményeken, apróságokon szokott múlni. A bűntetesei felületességén vagy ügyetlenségén. Egészen egyszerű, kézenfekvő körülmények azok, amelyek a bűntettes figyelmét elkerülik.

Ezért azután ezerszerte többit ér minden Sherlock Holmes-i furfangnál az, ha mi, csendőrök a körültekintő figyelem terén a bűntetéseket felülmúljuk. Ami azoknak a figyelmét elkerüli, a mienket nem kerülheti el. Szerintem éppen ez a nyomozás lényege: jól körülnézni, *mindent* megfigyelni és észrevenni azokat a hibákat, amelyeket a bűntettes a maga szempontjából elkövetett. Ehhez pedig csak annyi szükséges, hogy tartsunk nyitva a szemünket és ne csak nézzünk, hanem lássunk is vele. Ne álljunk meg egy-egy bűncselekmény előtt úgy, mintha az valami rébusz, keresztrejtvény volna, amit csak nyakatekert kombinálással és csalafinta szellemi tornával lehet megfejteni. A bűntetéseknél legtöbbször már az intelligenciájuk sincs meg ahhoz, hogy valami túlságosan szövevényes és kalandos módját tudják kieszelni a bűncselekmények elkövetésének. És hiányzik náluk még az is, ami a legfontosabb feltétele valamilyen terv hibátlan végrehajtásának: a nyugodt lelkiismereten nyugvó alaposság és higgadtság. Ezért azután olyan elemi hibákat követnek el, hogy jó szemmel könnyű azokat észrevenni. Ezt elég beszédesen bizonyítják azok a nyomozások, amelyeket a hasábkön már eddig is olvastunk és bizonyítani fogja ez az eset is, ami a következőkben írottak szerint velem történt meg. A nyakatekert gondolkodású emberből nem is lehet jó nyomozó, amíg azt le nem vetkőzi magáról. Az ilyen ember a felhőkben kutat az után, ami a lába előtt fekszik a porban.

Az tény, hogy bizonyos fokú képzelőtehetségre is szükségünk van, mert ha ez tárgyi adatokon és jó következtetésen alapszik, az eredményt sietteti. De az már nagy hiba, ha valaki csak az ötletei után indul, anélkül, hogy azoknak előbb egészséges kiindulási pontot keresne. Az ilyen nyomozó sorba állítja fel az elméleteit, azok persze sorba össze is dőlnek s a végén

teljesen kiesszik lába alól a talaj. Maradjunk csak meg mindig szorosan az esemény mellett, törődjünk sokat a helyszínnel és tartsunk jól szemmel mindenkit, aki körülöttünk él és mozog. Ha fegyelmezt, alapos a figyelmünk és gondolkodás módunk sem kapkodó, akkor majd csak lesz valahogyan, előbb-utóbb megtaláljuk a megoldás kulcsát.

A másik tanulság, amit ebből az esetből leszűrhetünk tartok, kissé kényes kérdés és szinte félve fogok hozzá a tárgyalásához, mert attól tartok, hogy valaki esetleg félreérthet s ezzel — bár a csendőrségen kívül álló — de mégis olyan emberek érzékenységét sérthetném, akik nekünk igen hasznos szolgáltatásokat tesznek, mondhatnám, velünk együtt működnek. Azért előre is kijelentem, hogy őket sem sérteni, sem egyébként bíráltni nem akarom.

Az ú. n. hivatalos emberekről van szó. Azoknak is csak arról a kategóriájáról, akiknek szolgálata a mienkbe mintegy bekapcsolódik, egyes vonatkozásokban elősegíti ezt. Ezek az erdő-, mezőőrök. Ezeknek az állásoknak az elnyeréséhez nem szükséges különösebb erkölcsi megbízhatóság, gyakran megtörténik, hogy azokat alkalmazták, akik éppen jelentkeznek, kéznél vannak. A kiválogatás tehát nem valami szigorú rendszer, hanem a véletlenül alakult egyes szükségletek szerint történik.

Azzal pedig mindenki úgy van, hogy a hivatalos emberekhez ösztönszerűen több a bizalma, ami rendjén is van — ha ez a bizalom nem megy a vakságig. Ez bennünket, csendőröket különösen közelről érint. Mi már csak azért is bízunk ezekben az emberekben, mert szolgálatunkban sokat érintkezünk velük, támogatásunkra, gyakran igen értékes segítségünkre vannak.

Ennek azután könnyen lehet az az eredménye, hogy még olyan esetben is kívül hagyjuk őket a gyanú köréből, amikor nagyon is bele tartoznának abba.

A kiválogatás hiányos volta mellett könnyen előfordulhat, hogy egy-egy megbízhatatlanabb, ingatag, esetleg már eleve romlott egyéniség közéjük kerül, aki azután a hivatalos mivoltának megadott bizalom leple alatt sokkal nyugodtabban járhat görbe utakon, mint bárki más. Akkor azután együtt keresi a csendőrrel a tolvaj nyomát, amit persze akár bottal is üthetnek ilyen körülmények között.

Az azonban megint csak hiba volna — és ez a nagyobbik hiba — ha ezekkel az emberekkel szemben, akikről újból és hangsúlyozottan mondom, hogy általában hasznos segítőtársaink, merevek és kimondottan bizalmatlanok volnánk. Annál is inkább, mert ha hosszabb megfigyeléseink arra az eredményre vezetnek, hogy bizalmunkat megérdemlik, ezt a bizalmat megvonni tőlük ostobaság volna.

Éppen ezért is fontos az, hogy megbízhatóságuk felől alapos megfigyeléssel esetenként meggyőződést szerezzünk; ez az első teendőnk. A másik pedig az, hogy hivatalos mivoltuk egymagában még ne foglaljon annyira helyet a szemünkben, hogy azután egyebet nem is látunk belőlük, csak ezt. Mert könnyen úgy járhatunk, mint az az anya, aki kis gyermekét a karján tartotta, közben azonban kétségbeesetten kereste azt. Ami egy sok gyermekes, gondoktól gyötört anyának nem szégyene, de ha a csendőr jár így, annak szégyelnie kell azt, mert hiszen éppen ez adja meg az értékét és kenyerét: körültekintés, figyelem. Arra tehát ügyeljünk, hogy valakit csak azért, mert hivatalos személy, gyanunk köréből teljesen ki ne kapcsoljuk. A csendőr

Alapítva 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és egyéb javításokat elvállalunk.

Kerékpárt, varrógépet, gyermekkocsit előnyös részletre.
Football labdák, cipők, Ping-pong készletek, korcsolyák legolcsóbban

LÁNG IMRE kerékpár szaküzlete

Budapest VI., Teréz-körút 3. (saroküzlet.)

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-
tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-
díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

gyanuja körében mindenkinek benne kell lennie, mert nem egyszer értek már nyomozót ilyen szempontból nagy meglepetések. Engem is ért egy ilyen meglepetés, amint az a következőkből kitűnik.

A bátai örskörlethez tartozó egyik gyümölcsösben 1922 augusztus 15-én reggel a paprikaágyak között holtan találták Tóth Pétert, a gyümölcsös tulajdonosát. Fiatal asszony-unokája sietett ki nagyapjához az említett reggelen. Amikor azt a földön heverni látta, ösztönösen valami szerencsétlenséget sejtett és az élelemmel megpakolt kézikosarát nagyapja felé dobta, próbaképpen, vajjon felébred-e? Nem ébredt fel, mert már akkor halott volt. A fiatalasszony jobban szemügyre vette — még mindig kellő távolságból — s amikor az ingen vérfoltokat látott, eszeveszett sikoltozással elfutott. Néhány száz lépés távolságban találkozott Pap István és Tar Mihály gyümölcsöző emberekkkel, akik megállították és vele együtt visszamentek a fekvő alakhoz s amikor látták, hogy a feje össze van vadosva, beszalajtották a fiatalasszonyt az örsre.

Sírva panaszoit el az asszony látottakat. Amikor meghallgattam, Mikó Lajos főtörzsrömmesterrel együtt felszereltem és a helyszínének használhatatlanná történt taposását bizonyosra véve, igyekeztem kifelé, hogy mentsem, ami még menthető.

A helyszínét illető aggodalmaskodásom nem is volt alaptalan. Volt már vagy 50 tanakodó, találgató, rémüldöző ember a hulla körül. Letaposták ezek nemcsak az esetleges dulakodás és általában a lépések nyomait, hanem még a szépen viruló zöldpaprikákat és letaposták volna kíváncsiságukban még az elefántnyi bűnjeleket is, ha éppen azok lettek volna ott. A mi lakosságunknak ez már egy nehezen megváltoztatható szokása.

Belenyugodva a megváltozhatatlanba, tudomásul vettem, hogy a helyszínétől már sokat nem várhatok. Azért mégis megnéztem a környéket tüzetesen, de a bűncselekményei kapcsolatba hozható legkisebb mozzanatot sem bírtam találni. A báméskodók kezéből került hozzám egy eltörött nyelű ásó, rajta néhány véresöpp. Az áldozat tulajdona volt.

Rablásról nem lehetett szó, mert azt a pénzszeget, amit előző este magával hozott, a konyhóban szegre akasztott mellényében hiánytalanul megtaláltam és más egyéb sem hiányzott a konyhából. A hulla bal füle tövéből és bal arcán baltaszerű eszköztől eredő és tátongó sebek látszóttak. A támadás tehát szemtől-szembe és nem váratlanul történt. Emellett szólott egyébként a törött ásónyel is, amivel bizonyosan Tóth igyekezett védekezni.

Ha védekezett, akkor sebet is ejthetett támadóján, gondoltam. Ezért összes megbízható ismerőseimet megkértem, hogy ha bárkin is sérülést látnak, adják ezt tudtomra. Volt is néhány ilyen bejelentés, de az érdekelték sorra elfogadható alibit igazoltak.

Közben más irányban is tapogatóztam. Gyümölcsérés idején sok a gyümölcselvaj is, hátha ezek között találok a tettest? Elővettem tehát a följegyzéseimet meg személyi ismereteimet és 40 effajta gyanús embert berendelttem a község házára. Együttal a mezőőröknek is meghagyttam, hogy ők is ott legyenek, hátha szükség lesz rájuk, mint a gyümölcsösök körül kószáló emberek szemmel tartására. Eszem ágába sem jutott, hogy közülük bármelyikre is gyanakodtam volna.

A berendelt emberek leigazolása másnap történt meg. Veszedelemesen csökkent a berendelték száma, sorra tisztázták magukat a gyanu alól.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruhaszöveteket, béléssarukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárakat, női s férfifehéreneműeket készen és rendelésre, törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny és függönykelméket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkertületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

A közeledő karácsonyi ünnepekre való tekintettel vásárlóinknak azzal bátorodunk kedvezni, hogy az egyes vásárlások utáni első részeket 1926 február hó 1-ével kezdődnek.

Kérjen ingyen sorsjegyet,

hogy Ön is részt vehessen a

MÁRER egyenruházati intézet

csendőrségi szállító cég

Budapest, VIII., Baross-tér 6. által rendezett

tárgysorsjátékban

melyet a cég vevői javára rendez és kisorsolásra kerül:

- 1 jutalomdíj:** 1 darab 14 karátos arany zsebóra
- 2 főnyeremény:** 2 darab 14 karátos nehez tömörarany rézpecsétgyűrű
- 5 nyeremény:** 5 darab svájci ezüst zsebóra
- 10 nyeremény:** 10 darab svájci nikkel zsebóra
- 10 nyeremény:** 10 darab eredeti Kienzle ébresztőóra
- 10 nyeremény:** 10 darab amerikai töltőtoll
- 2 nyeremény:** 2 darab utitáska

Húzás 1926 január 8-án a cég telepén, Budapest, VIII., Baross-tér 6., a m. kir. p.-ű. Igazgatóság Lottóosztályának ellenőrzése mellett. Engedélyszám 2704/1825.

A húzás eredményét a cég a «Csendőrségi Lapok» 1926 január 15-i számában fogja közölni.

A sorsjátékban mindneki díjtalanul részt vehet

A feltételeket a cég szívesen közli

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybetét- és gyermekkocsi gyára

Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szakszerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

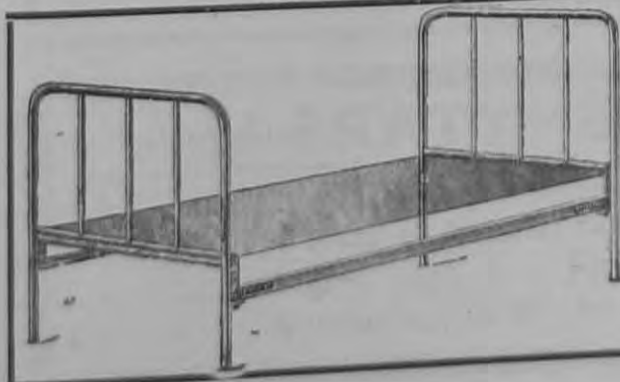
Telefon:
Gyár
József 124-12.

Mintaraktár:

Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:
Mintaraktár
József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

Ebéd után egy kis szünetet tartva, elszíttam egy cigarettát s közben egy pillanatra sem tudtam — de nem is akartam — elvonni a figyelmemet erről az egyelőre reménytelennek látszó ügyről.

A mezőőrök fokosai — 8 darab — a szoba sarkába voltak támasztva. A hullán talált sebek alakja és a fokosok között öszönszerűleg hasonlatosságot véltem találni, azért elkezdtem azokat sorra megnézegetni.

Az ötödik fokos nyelén egy véresöpp nyomát találtam. Megkérdeztem, hogy kié a fokos? Hegedüs Mihály mezőőr volt a gazdája.

Ez volt az a meglepetés, amiről fentebb beszéltem. Azok között találok gyanús embert, akik a valóban megbízhatatlan emberek kiválogatásánál, berendezésénél és kihallgatásánál támogatásomra voltak.

Hegedüs ruháját is megvizsgáltam és rosszul kimosott varrásokot találtam — tüzetes vizsgálat után — azon is.

Látszott az emberen az ijedtség. Zavart válaszokat adott, de tagadott. Egyre csak a vásártéri szénacsószre és annak feleségére hivatkozott, akik bizonyítani tudják, hogy a kérdéses éjszakán az egyik szénakazalban aludt. A szénacsósz és felesége tényleg így tanúskodtak. Sőt egy csendőrzárőr is megfordult akkor a vásártéren és az is beszélt Hegedüssel.

Amikor azonban részletesebben kezdtem firtatni a dolgot és az iránt is érdeklődtem, hogy a szénacsósz és felesége egész éjszaka látták-e Hegedüst, amint a kazalban aludt, kisüött hogy nem. Ezt aztán tudomására adtam Hegedüsnek s újból szeme elé tartam a véres fokost és a véres ruhadarabokat.

Nem megrögzött goncsztevővel volt dolgom. Gyenge akaratú, még el is lágyuló ember. Egész váratlanul kibökte, hogy: „Ügyis 12 évet kapok“. De azután megint észbe kapott és újra tagadott. Ilyen erőtlen ingadozás látára már nem tartottam attól, hogy kútba esik az ügy. Hagytam egy keveset gondolkodni, még a vacsoráját is bevittem neki.

Nem tudott enni, reszketett a kanál a kezében. Révedezve nézett maga elé, majd körül tekintgetett, mintha keresne valamit.

Amikor megkérdeztem tőle, hogy megvacsorázott-e már, azt válaszolta, hogy nem tud enni, mert bántja

valami, amit nekem négyszemközt szeretne elmondani. Bevittem magammal az irodába, ahol természetesen a hatósági tanúk is megjelentek.

Hegedüs azután a négyszemközötti beszélgetésről lemondva — elmondotta, hogy hogyan ölte meg Tóth Pétert.

Megrokkant, szegény sorsban tengődő öreg szülei számára akart gyümölcsöt és zöld paprikát lopni. Hogy mindennemű gyanútól megmenekedjék, alibiről is gondoskodott. A szobán forgó este felkereste a vásártéren a szénacsósz, egy fél órát elbeszélgetett vele, majd azt mondta neki, hogy az egyik szénakazalban fog aludni s azon az éjszakán nem megy ki a határba.

Lefekvés helyett azonban végigcsont a szénakazlak között s kiment a gyümölcsösök közé. Tóth Péter gyümölcsösben olyan szép almák és zöld paprikák virítottak, hogy a kísértésnek ellentállni nem bírt. Belépett a gyümölcsösbe és a zöld paprikát kezdte szedgetni. Tóth azonban felébredt a kunyhóban, észrevétlenül megközelítette és fellökte. Hegedüs a fokosa után kapott, Tóth pedig egy ásót vett fel a földről. Így támadtak neki egymásnak. A fokos végezte az eredményesebb munkát, mert Tóth ütésre emelt ásója a szilvafa ágában megakadt és eltört. Hegedüs azután addig verte fokosával Tóthot, amíg az kiszenvedett.

Maga pedig sietett be a faluba, hogy a most már valóban szükségessé vált alibit még jobban biztosítsa. Fokosát beletörülte a harmatos fűbe és ruhájáról is lemosta a véryomokat. Hogy ezt milyen felületesen végezte, azt már láttuk az eredményből.

Hegedüs Mihályt a székszárdi kir. törvényszék 1½ évi börtönre ítélte. Az ítéletbe belenyugodott s azt le is töltötte.

Ezért a nyomozásért kerületi dícsérő okiratot kaptam és a járásparancsnokhelyettesel együtt — ki a nyomozás irányításában részt vett — 1000—1000 K jutalomban részesültem a belügyminiszter úrtól.

A hatalom, melyet mások fölött birni akarunk, csak saját szabadságunk árán vásároltathatik meg; s ki sokaknak parancsolni akar, nem engedhet soha önszenvedélyeinek.
Eötvös.

BEÉR SÁNDOR

PAPÍR, ÍRÓSZER, ÍRÓGÉP-KELLÉKEK
NAGYKERESKEDÉSE. SAJÁT VÉS-
NŐKI MŰINTÉZET. RUGGYANTA-
BÉLYEGZŐ GYÁRTÁS

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 19.

TELEFON: 172-54.

HUNGÁRIA

kalaptomp és kalapgyár rt.

VII., Gizella-ut 24-26.

Az ország legnagyobb tomp és kalapgyára

A csendőrségi vadászkalapok készítője

Telefon József 9-34.

Telefon József 9-34.

Karl Testvérek

elektrotechnikai és műszaki anyagok raktára.

Rádió készülékek és alkatrészek legolcsóbb forrása.

1 komplett felszerelt készülék antennával együtt: 300.000 K.

Bpest, IX., Ferenc-körut 44. — Csillár és üvegáru gyári raktár

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak

magy. kir. szab. jégszekrények

és vízvezetékek szerelések

Wiesel Adolf Budapest VI., Vilmos császár-út 47.

Telefon: 91-20.

HAZAI VASKERESKEDelmi RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TELEFON 981-16

BUDAPEST, VI., HUNYADI-TÉR 15. SZÁM

TELEFON 981-6

Vas, vasáru, zománcozott edények, mindennemű háztartási cikkek, valamint tüzhelyek és kályhák

legolcsóbb beszerzési forrása!

A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak 5% kedvezmény

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ KARÁCSONYA

ANDRÁSSY-UT 39.

1925

ANDRÁSSY-UT 39.

Női kötött mellény
tisztá gyapju, kockás mintákban,
különböző színekben

168 ezer

Férfi gyapju szveter
bolyhos, elsőrendű minőség, drapp,
barna, fekete és szürke színekben

210 ezer

Férfi kötött mellény
tisztá gyapju, teveszór utánzat, elsőrendű
minőség, drapp, barna, szürke és fekete

210 ezer

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

A Tisztikaszinó vezetőségének fogadása a Kormányzónál. A Kormányzó f. hó 9-én déli 1 órakor fogadta a m. kir. Országos tisztai Tudományos Kaszinó Egyesület vezetőségének élén: Gyergyószentmiklósi Kary Béla altábornagyot, az egyesület elnökét s élénken érdeklődve a tisztikaszinói életről, hosszabb ideig eltársalgott az urakkal. Ez alkalommal az idei idényben rendezendő kaszinói estélyeken való megjelenését szívesen helyezte kilátásba.

Díjtalan jogi tanács a Tisztikaszinó tagjainak. A m. kir. Országos Tisztai Tudományos és Kaszinó Egyesület 1925/26. évi „Tájékoztatójában” hirdetett „Díjtalan jogi tanács”-ra vonatkozó értesítésének kiegészítéseként közöljük, hogy dr. Geöcze Bertalan ügyvéd, katonai védő, kir. törvényszéki francia, német, orosz tolmács — volt tényleges vezérkari tiszt és tisztikaszinói tag — a kaszinó tagjainak minden hétfőn, szerdán és pénteken délután 4–6 óra között díjtalan jogi tanácsot ad. Felkereshető: V., Bátorfy-utca 19. Telefon: 62–27. Az 1925/26. évi tisztikaszinói tagsági igazolvány felmutatandó.

Meghívási módok és belépés a Tisztikaszinó estélyeire. Csakis a tisztai állásnak megfelelő társadalmi állású személyek hívhatók meg, kikért a meghívó kaszinótag köteles teljes erkölcsi felelősséget vállalni. Vendégeket csakis kaszinói igazolvánnyal ellátott „rendes” tagok hívhatnak meg. A kaszinó teremőrtől 1000 korona ármegettérítés (nyomtatvány és portó-költség) ellenében kapható meghívót a meghívó kaszinótag pontosan tölti ki és adja le a teremőrnek, ki azokat gyűjti és átvizsgálás végett átadja a társadalmi bizottságnak, mely postán elküldi a meghívót. A társadalmi bizottság bélyegzőjével el nem látott és hiányosan kitöltött meghívók érvénytelenek és elkoboztatnak. Meghívó-igénylések minél előbb, de legkésőbb 3 nappal az illető estély előtt nyújtandók be, mert különben a kaszinó elnöksége nem vállal felelősséget az iránt, hogy a meghívó az estély előtt a címzett kezébe is jut.

A meghívó csak a címzett vendég és annak családja (feleség és gyermek) részére érvényes. Beléptijegyek minden egyes estélyre külön az esti pénztárnál, vagy előzetesen a teremőrnél válthatók. A meghívó a belépőjegy kiadásakor felmutatandó. Tagsági igazolvánnyal ellátott kaszinótagoknak meghívóra szükségük nincsen és belépődíjat nem fizetnek, ha 1925/26. évi tagsági igazolványaikat a belépésnél felmutatják. Kaszinótagok családtagjai (csakis feleség és gyermekek) meghívó nélkül, a családfő tagsági igazolványának vagy vasúti arcképes igazolványuknak felmutatása, míg tisztai özvegyek és leányárvák a tisztikaszinói „jóléti igazolvány” felmutatása mellett léphetnek be és kedvezményes beléptidíjat élveznek. A szombat esti összejövetelekre csak tagsági igazolvánnyal vagy külön e célra a ruhatárostól kapható meghívójeggyel lehet belépni.

HIREK

Laktanyatűz. A szegedi csendőrkerületbeli tompai örs laktanyája építési hiba folytán múlt hónap 27-én kigyulladt. Az összeomlott kémény leszakította a konyha mennyezetét. A tüzet sikerült a konyhára visszaszorítani, úgy, hogy a többi helyiségben kár nem esett, csupán a konyha lett — helyrehozásig — használhatatlan. Gondatlanság nem terheli az örsöt.

Kérelem a gazdasági hivatalokhoz. Lapunk mai számához csatoltuk az 1926. évi Csendőrségi Zsebkönyv előfizetési felhívását és megrendelési ívét. Az alakulatok a megrendelési íveket január hó 1-éig a gazdasági hivataloknak be fogják küldeni. Kérjük a gazdasági hivatali főnök urakat, hogy minket január 10-éig értesíteni szíveskedjenek a náluk megrendelt példányok számáról; a zsebkönyvek árát január közepe táján fogjuk közölni a gazdasági hivatalokkal s kérjük, hogy a közlendő előfizetési díjat február 1-től kezdődő 3 havi egyenlő részletben levonni és a Csendőrségi Zsebkönyv (nem a Csendőrségi Lapok) folyószámlájára a

Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjához befizetni szíveskedjenek. A Zsebkönyveket annak idején a gazdasági hivataloknak fogjuk kiküldeni, a megrendelési íveket tehát kérjük megőrizni, hogy a Zsebkönyvek azok alapján szétoszthatók legyenek.

Előlépett: Főtörzsörmesterré az I. számú csendőrkerületben: Gernyeszegi Mihály törzsörmester.

Házasságot kötött. Szende János I. számú csendőrkerületbeli százados Szodoray Ilonka úrnővel Budapesten.

Kérelmek. Kölesönös áthelyezésüket óhajtják: **Balogh** István kisbéri őrsbeli (esztergomi osztály) csendőr a győri osztály területére; **Bozovics** Márton somlósöllői őrsbeli (veszprémi osztály) csendőr a budapesti vagy szombathelyi kerület területére; vitéz **Ambrus** András gutorföldi őrsbeli (zalaegerszegi osztály) őrmester a szegedi kerület területére; **Karácsony** Ferenc ercsi őrsbeli (székesfehérvári osztály) csendőr a szegedi vagy pécsi kerület területére. Kéri azokat, akik kölesönös áthelyezésüket szintén óhajtják, közöljék velük címüket.

Fléger Kálmán csendőr hollétét óhajtáná megtudni vitéz **Ambrus** András őrmester (Gutorföldje); **Gyergyói** József csendőrtiszthelyettes címét keresi **Tamás** István főtörzsörmester (Inke); **Tandl** János 2. oszt. csendőrtiszthelyettes és **Juracek** Rezső volt csendőralőrmester címét keresi **Kitta** Pál őrmester (Bajna, Esztergom-m.); **Pomázi** Károly csendőrt keresi bátyja, **Pomázi** Mihály (Gyöngyös, Akácfa-utca 208.); kéri azokat, akik a megnevezetteknek tartózkodási helyét ismerik, közöljék azt velük.

Azok, akik 1918 november havában a **szurduki** őrsön teljesítettek szolgálatot és a **Forotik** elleni küzdelemben résztvettek, közöljék címüket **Göcze** József tiszthelyettes (Szentlőrinc, Baranya m.).

Orbán Balázs pusztakengyeli őrsbeli 2. oszt. tiszthelyettesnek (Jásznagykunszolgalmegye) szüksége volna rövid használatra a Csendőrségi Lapok 1914. évfolyamára, kéri azt az őrsöt, amely ezt néhány napra rendelkezésére tudja bocsátani, hogy erről értesítse.

**Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett
Iparosok Országos Központi Szövetkezete
Központja: Budapest, V., Nádor-utca 22. III. em.
Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.
Táviratcím: Ipközpont.**

Közhasznú és jótékony célú

M. kir. 45-ik államsorsjáték

Legnagyobb nyeremény
szerencsés esetben

500 millió

1 jutalom .....
1 főnyeremény .....
1 nyeremény .....

250 millió
250 millió
50 millió

Ezenkívül kisorsolnak

20 millió, 10 millió

több 5 és 1 millió stb., stb.,
nyereményt összesen

1.100.000.000

(Egymillió százmillió korona **kézpénzben**)

Huzás december 30-án

Kihúznak összesen 8756 nyereményt és 1 jutalmat — 1 sorsjegyre
2 nyeremény is eshet

Egy sorsjegy
ára

20.000 korona

mellyel **több száz**
milliót nyerhet
kézpénzben

Kapható minden dohánytözsében, bank és sorsjátéküzletben, postahivatalokban stb. — Postal rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesíti a **Székesfehérvári m. kir. pénzügyigazgatóság**
lőtöltőosztálya Budapest, IX. ker., Fővámház

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Olvasóinkat kérjük, hogy jellegűl kisebb helységek neveit válasszák, mert az azonos jellegűből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Vitakozó. 1. A Buceacs legmagasabb pontja Fogarasmegye, Brassómegye és Románia határának találkozási pontján van. 2. Erdély a Királyhágón túl eső 15 vármegyéből áll. Ezek: Kolozs, Maros-Torda, Kisküküllő, Torda-Aranyos, Szolnokdoboka, Beszterecenaszód, Alsófehér, Brassó, Háromszék, Szében, Fogaras, Hunyad, Csík, Nagyküküllő, Udvarhely vármegyék. 3. Valamelyik kerületnél elnyert nősülési engedély érvénytelené válik akkor, ha más kerület állományába kerül át. Az új kerületnél azt az időpontot veszik figyelembe, amikor az előző kerületnél nősülési kérvényét előjegyezték.

S. S. csendőr. Éjjeli zenére engedélyt adni nem lehet. Ha az éjjeli zenét adók nem zavarják a szomszédos lakók éjszakai nyugalma, akkor amúgy sem bántja őket senki, ha pedig az éjjeli zenével közcsendháborítást követnek el, a kihágás következményei alól az éjjeli zene megtartására kiadott engedély sem mentesítene őket.

Solt. 1. Rádió felszerelése iránti kérvényét az ottani postahivatalhoz kell benyújtania. A kérvényre 20.000 K értékű okmánybélyeget ragasszon és csatoljon mellé 40.000 K-t az engedély-okmány kiállítási költségeire. Havonta 30.000 K-t kell fizetnie. Ez önnek teljesen magánügye, nem kell rá sem engedélyt kérnie előljárótól, sem pedig a postahivatalhoz intézendő kérvényét szolgálati úton küldenie. Azt ellenben jól teszi, ha a kérvényen őrsparancsnoka aláírásával igazoltatja a személyazonosságát. 2. Mátyás király első felesége Podiebrád esch helytartó leánya, Katalin volt, aki rövid ideig élt.

273. 1. A fegyverhasználat nem jogos, mert egy büntetlen előéletű egyén, aki egy kamrába betörve néhány kgr. élel-

Az 50 év óta fennálló
a Kossuth Lajos-utcában volt és jelenleg
IV., GERLÓCZY-UTCA 1. szám
alatt lévő

WOLF RUHAÁRUHÁZ

a magyar kir. csendőrség véglegesített
tagjai részére

kézpénzárért

5 havi részletfizetési

feltételek mellett ajánlja készárúosztályán lévő
mindennemű férfi-, fiú-, gyermek- és leányka
ruháit, felöltőket és kabátokat, valamint
női felöltőket és télikabátokat.

**Fenti ruházati cikkek mértékszerűen
osztályunkon rendelésszerűleg is
készítetnek.**

Az anyag és kivitel elsőrendűségét és szolid
árainkat cégünk múltja garantálja.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútork és lakberendezési tárgyak őrési választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Védőre csomagolás.

miszert ellop, semmiképpen sem tekinthető olyan „veszélyes gonosztevőnek”, amelyet a szervezeti utasítás 12. §-ának 4. pontja a fegyverhasználat feltételeként megkövetel. Igaz, hogy a szolgálati utasítás 66. §. 4. pontjának 2. bekezdése értelmében „veszélyes gonosztevőnek” kell tekinteni azt, akit súlyos büntett, pl. betöréses lopás terhel. Ezt azonban mereven, szó szerint magyaráznunk nem lehet, mert a fegyverhasználati utasításnak nem az a célja, hogy a csendőrnek egy merev sémát adjon, amelynek keretében azután gondolkodás nélkül fegyvert használjon, akár van annak értelme, akár nincs. Szökés esetében csak akkor van a fegyverhasználatnak értelme, ha a menekülő azonnali elfogása, vagy fegyverhasználati való ártalmatlanná tétele a társadalomnak súlyos érdeke, amikor tehát nem szabad a csendőrnek szeme elől elveszítetnie a menekülőt, mert addig, amíg újra kézre kerülhet, embertársainak súlyos sérelmeket fog okozni. Azt a menekülőt, akiről a csendőr tudja, hogy ebben az értelemben „veszélyes gonosztevő”, természetesen ártalmatlanná kell tenni. Ez azonban az Ön által felhozott esetben nem áll fenn, mert az a büntetlen előéletű bányász, aki 2 kgr. szalonmát betörés útján ellopt, nem azért szökik meg a járőrtől, hogy a társadalom ellen újabb és olyan súlyos támadásokat kövessen el, hogy azok megelőzésére fegyverhasználat volna indokolt. És az is bizonyos, hogy amiatt a 2 kgr. szalonma miatt nem fog világgá bujdosni, egy-kettőre rátalál a járőr újból, annál is inkább, mert kilétét feljegyezte magának. 2. Ha az autó rendes sebességgel haladt, akkor nem követett el kihágást. Azt a bíróság dönti el a körülményekhez képest, hogy az elgázolt libák árát köteles-e megtéríteni az autó tulajdonosa. Elvileg igen.

Pécs. Olvassa el f. évi 7. számunkban „Sz. J. csendőr Nova” jellegére küldött üzenetünket.

Debrecen. Nem találtuk.

Balaton. Tatarozási kölesön iránti kérvények beadásának határideje f. évi november 1-én lejárt. Esetleg a jövő tavasz folyamán újra lesz rá lehetőség, hogy kérvényezhesse. Annak idején kérdezze meg tőlünk.

Az egykori osztrák-magyar had-
sereg által használt

WAFFENRAD

gyártmányú **kerékpárokat**
tíz havi részletfizetésre csendőr-
szolgálatra alkalmas felszerelés-
sel szállít

„BÖHM” GÉPÁRUHÁZ SZENTGOTTHÁRD.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Eddig kb. 500 darab csendőrhasználatban.

KEMÉNYFA BÚTOROK

elismert győri gyártmány jótállással

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

T. J. főtörzsőrmester, Inke. Valones István ny. csendőr-
őrnagy lakása Budapesten, Ludoviceum-utca 4. II. 22. szám
alatt van. Juhász Ferenc ny. csendőr-százados meghalt. Gyer-
gyói József csendőr-tiszthelyettes utáni tudakozódását a kérel-
mek között közöltük.

Kleopatra. Az, hogy valakinek, aki társadalmilag fölülte
áll Önnek, írógéppel írjon levelet, elvileg nincs tiltva. Ha
azonban a társadalmi állások közötti különbség nagy, avagy
gratuláló, esetleg kérelmező levelet ír, kézzel kell írnia.

B. J. cs. Kkh. A volt cs. és kir. 132. gyalogezredet a 32.
és 68. gyalogezredékből alakították. Előbbi irattára Szolno-
kon, utóbbi pedig Északpest vármegye alispáni hivatalában
van. Vitéz Sobotic Miklós ezredes Budapesten, a város-
parancsnokságnál, Sobotic Emil ezredes pedig a békéscsabai
10. gyalogezrednél teljesít szolgálatot. Haász Béla főhadnagy
Nyiregyházán teljesít szolgálatot a 12. gyalogezrednél. Olyan
Harsányi főhadnagyot, aki ott szolgált, nem találtunk.

H. V. Megtörtént támadás miatt bosszúból fegyvert hasz-
nálni nem szabad. Ha a támadó a támadás után megfuta-
modott, üldözni kell, de a már megtörtént támadás miatt
fegyvert nem használhat.

B. J. vitatkozók. Irja meg részletesen, hogyan értelmezik
a 2, illetőleg 4 esetet, mert kérdésüket nem értjük. Annak a
pontnak az alapján is számtalan eset fordulhat elő, amikor
fegyvert kell használni.

F. P. csendőr, Bajna. Az Augusztus-kórház megszüntetése
után irattára a budapesti 2. sz. honvéd és közrendészeti kór-
házba került, ma is ott van. Parancsnoka 1919 augusztus
20-tól 1920 május 31-ig dr. Jankó Károly főtanácsnok orvos
volt, aki jelenleg a budapesti 3. sz. honvéd és közrendészeti
kórház igazgatója.

B. J. próbaesendőr, Esztergom. 1. 2. Kötelezője 1928 július
31-én jár le.

T. M. tm. 1. Arra nem vállalkozhatunk, hogy egyeseknek
a minisztériumokban elintézés alatt álló, vagy elintézett

PAPER JÓZSEF cs. és kir. **UTÓDA — VEJE**
udv szállító **MELEG GÁBOR**

**BŐRÖNDÖS ÉS FINOM
BŐRÁRÚGYÁRTÓ**

Budapest, VIII., Rákóczi-út 11. sz.

A fő- és székváros legnagyobb
bőrárúszaküzlete

Telefon: József 120—87. Csendőrségnek 10% engedmény.

ALBACHÁRY ÉS KORAI

gomb, cérna, minden minőségű bélésárú,
rövidárú és szabókellékek. Tress, zsinór,
csipke, himzés, csattok legolesőbb be-
vásárlási forrása

Budapest, V., Érszébet-tér 12. Telefon: 113-10.

Kerékpárok, varrógépek, grammo onok
legelőnyösebben részletfizetésre is. **Alkat-
részek, gummik, hanglemezek** leg-
olesőbban. **Szakszerű javítóműhely.**

DEMÉMYI ÉS FIA Budapest, VI., Teréz-körút 4.
Alapítva 1896.

Magyar kir. honvédelmi minisztérium és csendőrség
sportcikkek szállítója

Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

ügyeit kikeressük. Ebben az ügyben azt ajánljuk, hogy tegyen jelentést a kerületi parancsnokságnak olyan formában, amint azt nekünk megírta. 2. Szorosan a honvédségre vonatkozik s ott is csak tényleges állományú tiszthelyettesek jöhetnek tekintetbe.

Stólok. 1. Forduljon a hadtörténelmi levéltárhoz, Budapest, I., Bécsikapu-tér 4. sz. alá. 2. Katonai szolgálati idejének a nyugdíjába való beszámítását csak nyugdíjaztatása alkalmával kérheti, indokolt kegyelmi kérvényben.

200.000. A fővárosi pályaudvarokon eszközölt esomagvizsgáltnak mindenki, tehát a csendőr is, köteles alávetni magát, mert fogyasztási adó fizetésére mindenki kötelezett.

Érdeklődő. Építkezési kölcsön iránti kérvényét a népjóléti miniszter urhoz címezze. Elintézésre az állami lakásépítési osztály illetékes, de a kérvény címezésébe ezt nem kell belevenni, mert úgy is oda kerül.

H. J. csendőr, Magyarcsanak. Az 1877. évi XX. t.-e. (gyámfövény) 4. §-a szerint folyamodhatik nagykorosításáért. Ez iránt az illetékes árvaszékhez adjon be egy kérvényt s abban nevezze meg szüleinek legközelebbi hozzátartozóit, mert ezeket és választott gyámját az árvaszék meg fogja hallgatni. Ha ezek mind hozzájárulnak a kérelemhez, akkor a nagykorosítást az árvaszék kimondja s az jogerős. Ha valamelyik nem járul hozzá, akkor is nagykorosíthatja az árvaszék, de ebben az esetben határozatát jóváhagyás végett a felsőbb gyámhatósághoz terjeszti fel. Mindenesetre jó, ha kérvényéhez csatolja a szárnyparancsnokság bizonyítványát arról, hogy önálló foglalkozása van és ügyeinek önálló intézésére képes.

Bácska. Irja meg, milyen névértékű részvények vannak a kezén, akkor megadhatjuk a részletes felvilágosítást.

Fürkésző I. I. Összes katonai és csendőrségi szolgálati ideje a 10 évet meghaladja, ezen az alapon kapta meg a II. oszt. szolgálati jelet. Nyugdíjába beszámítható szolgálati idejét lapunk múlt évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi“ jellegére küldött üzenetünk adatai alapján köny-

nyen kiszámíthatja. 2. Az igényjogosultsági igazolvány elérésére feltétlenül szükséges a 12 évi altiszti szolgálat. Ezt tehát csak 12 évi csendőrségi szolgálata leteltével fogja elérni.

Bükk. 1—7. Irja meg, hogy a katonaságnál mennyi időt szolgált altiszti rendfokozatban. Akkor válaszolhatunk a kérdéseire érdemlegesen.

Érdeklődő csendőr. Az első tartalékos volt, nem találjuk, a másik pedig nem magyar állampolgár, nem lehet tudni, hol van.

1111. Libickozma. 1. Őrsparancsnokképző tanfolyam valószínűleg a jövő év közepén lesz. 2. A csendőrszenekar újbóli felállítására nincs kilátás. 3. Ha az őrsparancsnok nős, akkor az őrsiroda fűtési átalányát a közzgazdálkodás veszi fel és köteles az irodát fűteni. Lásd Illetékszabályzat 55. § 6. pont utolsó bekezdését.

K. P. főtörzsörmeister, Boldogkőváralja. Olvassa el f. évi 21. számunkban „Tudni vágyó“ jellegére küldött üzenetünket.

B. F. főtörzsörmeister, Zalaegerszeg. Irjon nekünk pontosabb adatokat arról, hogy a háború alatt hol teljesített szolgálatot, mikor, miév lépett elő, hol tett altiszti vizsgát s milyen bizottság előtt? Kérte-e annak idején újabb tanfolyamba való bevezénylését? Ez adatok nélkül ügyéhez nem lehet hozzászólnunk.

R. P. csendőr, Mezőkeresztes. Tegyen jelentést az őrsparancsnokának. A mi véleményünk az, hogy egy szobában kell elhelyezkedniök, ha a szoba elég nagy ahhoz, hogy 5 ember együttlakása az egészségre ártalmas ne legyen.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5—67, 5—68.)

Felelős vezető: Tiringér Károly műszaki igazgató.

LEVENTE, CSENDŐRÖLTÖNY, SAPKA, KEZTYŰ, FEHÉRNEMŰ, MUNKARUHA, DIVATÖLTÖNY, LIBERIA, ESŐKÖPENY, GYERMEKRUHA, OLCSÓ, SZÉP, TARTÓS.

GUTMANN J. ÉS TÁRSA

**:: BUDAPEST ::
VII., RÁKÓCZI-ÚT 16.**

KEMÉNYFA TARTÓS KIVITELBEN
HÁLÓSZOBA JÓTÁLLÁSSAL KAPHATÓ
CSENDŐRÖKNEK KEDVEZŐ
RÉSZLETFIZETÉSI FELTÉTELEK.
LÁNYI bútorkereskedő, VII. ker. Nyár-utca 1. sz.
Rákóczi-út sarok (Róknással szemben)

Szőnyegek bútorszövetek, matrac, csinvatok, kocsigyártó- és kárpitoskelekek stb.
Neumayer Fulöp rt.
Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.
Tel.: 11—21. Alap. 1889.

Világhírű

Styria és Dürkopp kerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók.

Kerékpáralkatrészek és gummik
gyári árban.

Schwartz Géza
kerékpárnagykereskedő

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok
(Vigyázat, sarok útlet)

IRÓGÉPEK

ujak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.

BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126—06 és 46—25.